

KNIHOVNÍK

 VEREJNÁ
KNIŽNICA
MICHALA
ŠTEFÁNIKA
V TREŇČÍNE

1/2013

Viac než len metodický časopis pre verejné knižnice okresov
Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava.

Úvod(ník)	3
Stretnutie obecných knihovníkov	4
Výsledky činnosti verejných knižníc za rok 2012	4
Elektronické informačné zdroje vo Verejnej knižnici Michala Rešetku	6
Novinky na webe vkmr.sk	7
E-knihy alebo klasické knihy?	8
Koniec technickej podpory Windows XP	9
Z VKMR na Britské ostrovy: O Írsku trochu inak	12
Stručne o činnosti a kultúrnych aktivitách Obecnej knižnice v Hornej Strede	13
Interview s Igorom Zmetákom: Taroky nie sú pre gamblerov	14
(Foto)galéria podujatí vo VKMR za prvý polrok 2013	16
Literárny klub Omega	20
Knižnica oslavovala podujatiami	21
Výsledky literárnych súťaží	22
Detské stránky – Made in deti	24
Františkánsky kláštor v Beckove v 2. polovici 20. storočia	26
Skalka pri Trenčíne má za sebou týždeň plný umenia	29

Milé čitateľky, milí čitatelia,

**[Lýdia.brezová
riaditeľka VKMR]**

my knihovníci sme už raz takí. Radi sa podelíme s našimi poznatkami, skúsenosťami, radosťami i starosťami s knihovníckou komunitou. Nebude tomu inak ani v tomto čísle Knihovníka. Dozviete sa z neho ako knižnice vo svojej práci napredujú, realizujú stále atraktívnejšie podujatia a upriamujú pozornosť na význam čítania i na jeho miesto v živote jednotlivca i spoločnosti.

Popri každoročnej štatistike činnosti verejných knižníc vás iste v tomto čísle zaujmú informácie zo sveta elektronických informačných zdrojov, databáz, e-kníh, ale aj noviniek na webe našej knižnice. V poskytovaní elektronických služieb však nezaostávajú ani obecné knižnice. Dozvieme sa o tom, okrem iného, z príspevku knihovníčky Obecnej knižnice v Hornej Strede. Zaujme tiež pozdrav bývalej pracovníčky trenčianskej knižnice o skúsenostiach z Írska a interview s pracovníkom knižnice, predsedom trenčianskeho tarokového klubu o histórii i súčasnosti tejto kartovej hry. Ku knižnici patrí i množstvo podujatí. VKMR ich usporiadala neúrekom a my vám ich ponúkame sprostredkované očami našich kolegov – VI. stretnutie literátov Trenčianskeho kraja, besedy so spisovateľmi, podujatia v rámci Týždňa slovenských knižníc, čítania na verejnosti i mnohé aktivity s deťmi. Oboznámime vás s výsledkami literárnych súťaží i propozíciami nového ročníka literárnej súťaže Studňa sa tajne s dažďom zhovára. Nazrieme tiež do histórie františkánskeho kláštora v Beckove. Toto a ešte viac vás čaká pri čítaní nášho Knihovníka. Verím, že v aktuálnom čísle nájdete zaujímavé a podnetné informácie a zároveň dúfam, že i vy sa s nami podelíte o svoje skúsenosti, dojmy i zážitky z vašej zaujímavej knižničnej práce.

Želám vám príjemné a inšpiratívne čítanie a nám i naďalej zachovanie vašej priazne!

STRETNUTIE OBECNÝCH KNIHOVNÍKOV

Jednou z funkcií regionálnej Verejnej knižnice Michala Rešetku je poskytovať metodickú pomoc a poradenské služby mestským a obecným knižniciam v okresoch Bánovce nad Bebravou, Myjava, Nové Mesto nad Váhom a Trenčín. V tomto duchu bolo 14. januára 2013

zorganizované v priestoroch VKMR pracovné stretnutie s nasledovným programom:

1. Metodika vykazovania jednotlivých údajov v Ročnom výkaze knižníc za rok 2012
2. Projekt Benchmarking slovenských knižníc
3. Dotačný systém Ministerstva kultúry SR pre knižnice a knižničnú činnosť
4. Ponuka knižničných tlačív
5. Iné

Nosnou časťou stretnutia bola inštrukcia k správne vyplneniu Ročného výkazu o knižnici v printovej aj elektronickej forme, ale ako to už na „knižničných stretnutiach“ býva zvykom, predebatovaných tém bolo omnoho viac.

Dúfame, že stretnutie bolo pre zúčastnených obecných knižníčnikov prínosom a v období ďalšieho štatistického zisťovania zorganizujeme podobné podujatie.

[sylvia.fabová, foto: archív VKMR]

VÝSLEDKY ČINNOSTI VEREJNÝCH KNIŽNÍC ZA ROK 2012

Po zhodnotení roku 2012 vo verejných knižniciach trenčianskeho regiónu vám ponúkame číselné vyjadrenie najúspešnejších knižníc z každého okresu v jednotlivých typoch knižníc – s profesionálnymi a neprofesionálnymi zamestnancami. V okresoch Bánovce n/B a Myjava nie sú, okrem mestských knižníc, iné knižnice s profesionálnymi zamestnancami, preto sú mestské knižnice uvedené bez ohľadu na výsledky činnosti. Za obecnú neprofesionálnu knižnicu sa považuje knižnica, v ktorej má knihovník pracovný úväzok menej ako 0,5 úväzku.

OKRES BÁNOVCE NAD BEBRAVOU

Verejné knižnice s profesionálnymi a neprofesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyvateľa
1	MsK Bánovce n/B	0,01
1	Slatina nad Bebravou	0,09
2	Libichava	0,07
3	Kšinná	0,06
4	Dvorec	0,04
5	Timoradza	0,04

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	MsK Bánovce n/B	3,85
1	Dolné Naštice	2,35
2	Kšinná	2,28
3	Miezgovce	2,15
4	Timoradza	2,12
5	Veľké Držkovce	1,74

Poradie	Knižnica	% registrovaných používateľov z počtu obyv.
1	MsK Bánovce n/B	12,61
1	Slatina n/B	40,63
2	Timoradza	27,84
3	Čierna Lehota	21,88
4	Žitná-Radiša	13,36
5	Kšinná	13,09

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	MsK Bánovce n/B	0,13
1	Kšinná	0,61
2	Libichava	0,59
3	Slatina n/B	0,57
4	Timoradza	0,47
5	Malá Hradná stagnujúca	0,35

METODIKA, KOORDINÁCIA, AUTOMATIZÁCIA

OKRES MYJAVA

Verejné knižnice s profesionálnymi a neprofesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyvateľa
1	MsK Brezová p/B	0,05
2	MsK Myjava	0,02
1	Kostolné	0,07
2	Bukovec	0,05
3	Stará Myjava	0,03
4	Brestovec	0,03
5	Rudník	0,03

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	MsK Brezová p/B	3,94
2	MsK Myjava	1,85
1	Kostolné	2,35
2	Vrbovce	1,17
3	Bukovec	0,56
4	Krajné	0,54
5	Košariská	0,39

Poradie	Knižnica	% registrovaných používateľov z počtu obyv.
1	MsK Brezová p/B	9,64
2	MsK Myjava	7,43
1	Kostolné	12,76
2	Košariská	7,11
3	Hrašné	6,89
4	Jablonka	4,65
5	Bukovec	4,09

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	MsK Brezová p/B	0,55
2	MsK Myjava	0,17
1	Kostolné	0,67
2	Bukovec	0,39
3	Brestovec	0,31
4	Stará Myjava	0,27
5	Rudník	0,26

OKRES NOVÉ MESTO NAD VÁHOM

Verejné knižnice s profesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyvateľa
1	MsK Nové Mesto n/V	0,03
2	MsK Stará Turá	0,03
3	Moravské Lieskové	0,02
4	Čachtice	0,02
5	Bzince pod Javorinou	0,01

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	MsK Nové Mesto n/V	8,31
2	MsK Stará Turá	3,61
3	Moravské Lieskové	3,44
4	Považany	2,24
5	Čachtice	1,11

Poradie	Knižnica	% registrovaných používateľov z počtu obyv.
1	MsK Nové Mesto n/V	15,22
2	MsK Stará Turá	8,61
3	Považany	4,36
4	Čachtice	4,20
5	Moravské Lieskové	3,64

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	MsK Stará Turá	0,30
2	MsK Nové Mesto n/V	0,23
3	Moravské Lieskové	0,12
4	Čachtice	0,07
5	Bzince pod Javorinou	0,05

Verejné knižnice s neprofesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyvateľa
1	Potvorice	0,22
2	Višňové	0,18
3	Kočovce	0,07
4	Lúka	0,04
5	T. Bohuslavice	0,04

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	Potvorice	3,83
2	Lúka	3,34
3	Horná Streda	2,98
4	Višňové	2,80
5	Kočovce	2,27

Poradie	Knižnica	% registrovaných používateľov z počtu obyv.
1	Višňové	12,72
2	Kočovce	9,57
3	Potvorice	9,06
4	Vaďovce	8,76
5	Bošáca	7,56

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	Višňové	1,05
2	Potvorice	0,92
3	Kočovce	0,38
4	T. Bohuslavice	0,30
5	Lúka	0,29

METODIKA, KOORDINÁCIA, AUTOMATIZÁCIA

OKRES TRENČÍN

Verejné knižnice s profesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyvateľa
1	Omšenie	0,08
2	VK MR Trenčín	0,06
3	Horná Súča	0,05
4	Chocholná-Velčice	0,04
5	MsK Nemšová	0,03

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	VKMR Trenčín	6,37
2	Omšenie	4,14
3	MsK Nemšová	2,69
4	Chocholná-Velčice	2,22
5	Drietoma	1,94

Poradie	Knižnica	% registrovaných používateľov z počtu obyv.
1	Omšenie	15,49
2	VKMR Trenčín	13,52
3	MsK Nemšová	13,07
4	Horná Súča	12,17
5	Chocholná-Velčice	9,54

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	VKMR Trenčín	0,53
2	Omšenie	0,48
3	Horná Súča	0,28
4	Chocholná-Velčice	0,24
5	Dolná Súča	0,17

Verejné knižnice s neprofesionálnymi pracovníkmi

Poradie	Knižnica	Prírastky kúpou na obyvateľa
1	Veľká Hradná	0,21
2	Svinná	0,11
3	Neporadza	0,07
4	A. Kochanovce	0,06
5	Štvrtok	0,06

Poradie	Knižnica	Výpožičky na obyvateľa
1	Motešice	4,08
2	Štvrtok	3,56
3	Neporadza	3,01
4	T. Stankovce	2,83
5	Svinná	2,51

Poradie	Knižnica	% registrovaných používateľov z počtu obyv.
1	Motešice	27,08
2	Štvrtok	14,62
3	Veľká Hradná	12,05
4	T. Stankovce	11,85
5	Svinná	10,18

Poradie	Knižnica	počet € na nákup KF na obyvateľa
1	Veľká Hradná	0,94
2	Svinná	0,68
3	Neporadza	0,43
4	Melčice-Lieskové	0,32
5	Štvrtok	0,29

[martina.zobková]

ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÉ ZDROJE VO VKMR

Študujte odborne a moderne z fondov svetových databáz

Verejná knižnica M. Rešetku vlastní exkluzívne právo na **bezplatný vstup do popredných svetových databáz** v rámci projektu NISPEZ (Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku). Moderný spôsob štúdia odbornej literatúry a prístup k plným textom periodík, kníh a iných publikácií vám umožňujeme v **multimediálnej študovni** na Jaselskej ul. a v **oddelení internetu pre verejnosť** na Hasičskej ul. **Študenti, pedagógovia, odborní a vedeckí pracovníci**, ponúkame vám nástroj na vyhľadávanie vo viacerých elektronických informačných zdrojoch súčasne z dostupných databáz **EBSCO**, **SpringerLink** alebo **ProQuest Research Library**.

EBSCO Publishing patrí k najvýznamnejším poskytovateľom elektronických informačných zdrojov. V databázach spoločnosti nájdete na stiahnutie články, periodiká i celé e-knihy rôzneho zamerania. K najvyužívanejším databázam tejto kolekcie patrí **Academic Search Complete**, najväčšia svetová multidisciplinárna databáza, ktorá obsahuje okolo 5 000 titulov časopisov s plnými textami článkov. **Business Source Complete** je databáza zameraná na obchod a podnikanie. **ERIC** obsahuje vyše 1,3 milióna záznamov z oblasti pedagogiky, výchovy a vzdelávania, z toho vyše 320 tisíc záznamov je dostupných aj s plnými textami. **GreenFile** sa venuje problematike životného

prostredia, napríklad globálne otepľovanie, znečistenie, trvalo udržateľné poľnohospodárstvo, obnoviteľné zdroje energie, recyklácia a podobne. **Newspaper Source** sú plné texty denníkov, transkripcie televízneho a rozhlasového spravodajstva a pod.

SPRINGERLINK je multiodborová databáza časopisov, kníh a referenčných prác z oblastí chémie, počítačovej vedy, ekonómie, inžinierstva, životného prostredia, vedy o živej prírode, práva, matematiky, fyziky, astronómie, medicíny, spoločenských vied atď.

[sf, pm, foto: ebscohost.com]

NOVINKY NA WEBE VKMR.SK

YOUTUBE KANÁL VÚC TRENČÍN

VKMR opäť zapracovala na inovácii svojej webovej stránky www.vkmr.sk. V ľavom grafickom paneli pribudol banner **YouTube kanál VÚC Trenčín**, ktorý vás priamo presmeruje na možnosť

sledovať celkové dianie v knižnici. Vďaka

spolupráci Verejnej knižnice M. Rešetku s Trenčianskym samosprávnym krajom, TV Trenčín a TV Pohoda tak nájdete na jednom mieste všetko podstatné (nielen) z kultúrno-spoločenského života v našom regióne. Pre lepšiu orientáciu sme videá z podujatí vo VKMR vložili do webovej videogalérie (samostatná sekcia v ľavom paneli) aj s presne vymedzeným príslušným časovým intervalom.

NOVÝ KATALÓG CARMEN V PREVÁDZKE

Vyhľadávanie kníh a iných dokumentov z Vášho domova cez webovú stránku knižnice je od marca 2013 modernejšie a jednoduchšie. Pôvodný on-line katalóg bol doplnený novým **katalógom Carmen**, ktorý rozširuje škálu modulov knižnično-informačného systému Clavius, obohacuje klasický katalóg o prvky webu 2.0 a primárne je určený pre používateľa laika, pre tzv. "google generáciu".

Priateľské a jednoduchšie prostredie on-line katalógu Carmen OPAC 2.0 umožňuje vyhľadávať v celom fonde Verejnej knižnice M. Rešetku a v rámci Súborného katalógu Trenčianskeho samosprávneho kraja aj v ďalších dvanástich participujúcich organizáciách, napr. v dvoch regionálnych knižniciach v Prievidzi a v Považskej Bystrici, v Trenčianskom múzeu, vo Vlastivednom múzeu v Považskej Bystrici, či GMAB v Trenčíne). Vyhľadávanie v katalógu na stránke www.vkmr.sk

jednoducho začnete napísaním hľadaného výrazu do vstupného poľa a stlačíte tlačidlo "Hľadať". Katalóg Carmen je ako vyhľadávací nástroj Google alebo Yahoo, prístupný všetkým používateľom. Jeho devízou je interakcia s čitateľom a grafická atraktivnosť, k najzaujímavejším výhodám katalógu Carmen patrí:

- nový spôsob zadávania hľadaného textu do jedného riadka bez nutnosti určenia druhu údajov,
- radenie vyhľadaných výsledkov podľa relevancie,
- "oblak" vyhľadávaných slov ako inšpirácia pre čitateľov, ale aj pre knihovníkov pri akvizícii,
- pre prihlásených používateľov možnosť hodnotenia dokumentov, vytvárania používateľských recenzií, zasielania požiadaviek na nákup literatúry, ktorá sa nenachádza vo fonde knižnice, možnosť tlače alebo exportu výsledkov hľadania,
- prepojenie katalógu so sociálnymi sieťami.

Veríme, že Carmen si medzi čitateľmi Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne čoskoro nájde množstvo fanúšikov!

[sylvia.fabová, pm]

E-KNIHY ALEBO KLASICKÉ KNIHY?

Pojem e-kniha (elektronická kniha) nie je knihovníkom neznámy, aj keď možno nie blízky. Evokuje v nás myšlienky o ďalšej budúcnosti klasických kníh a knižníc, pozícii knihovníka v konkurencii s virtuálnym prostredím. Nastupujúci trend e-kníh je výzvou pre knižnice, ktoré svoju úlohou – poskytovať informácie – môžu zatriktívniť a urýchliť aj pomocou sprístupňovania e-kníh.

Definícií elektronických kníh je viacero, napr. česká terminologická databáza knihovníctva a informačnej vedy charakterizuje e-knihu ako „knihu vytvorenú v digitálnej podobe, teda vytvorenú na počítači alebo prevedenú do digitálnej podoby“ (Celbová 2003).

Prvé e-knihy vznikli v rámci projektu Gutenberg, ktorý založil v roku 1971 americký študent a zameriava sa na digitalizáciu voľných diel a archiváciu kultúrneho dedičstva.

„Aká je výhoda e-kníh v porovnaní s tlačеныmi?“

- *fyzická neohraničenosť* – kým klasickú knihu si vieme ohmatať rukami, pri elektronickej ide len o nehmatateľnú podobu. Žiadne rozmery, stála veľkosť písma, zostáva len údaj o počte znakov, prípadne slov;
- *obsahová neohraničenosť* – možnosť využívania hypertextu umožňuje prepojenie textu knihy s textom „mimo knihy“, čím vytvára úplne iný rozmer čítania;
- *práca s textom/individualizácia knihy* – pri klasickej knihe sme si ťažko vedeli predstaviť, že by sme do nej robili poznámky, elektronická kniha naopak – umožňuje vkladať vlastné poznámky, pracovať s textom podľa vlastných potrieb;
- *nezaberajú miesto;*
- *výhoda pre slabozrakých (voľba veľkosti písma), nevidiacich (možnosť nahovoriť text) a i.“* (Krjaková et al. 2012)

Nevýhody e-kníh:

- závislosť na technickom zariadení,

- závislosť na elektrickej energii,
- závislosť na optimálnom softvérovom vybavení,
- problém dostupnosti na rôznych zariadeniach pri nejednotnosti formátu,
- jazyková bariéra.

Využívanie e-kníh predpokladá vlastnenie mobilného hardvéru – zariadenia ako notebook, tablet, smartfón, e-čítačka s vhodným softvérom na čítanie elektronickeho textu. Rozdiel v používaní je pri individuálnom používateľovi alebo pri inštitúcii – knižnici. Individuálny používateľ za predpokladu, že vlastní zariadenie na čítanie elektronickeho textu môže využiť voľne dostupné e-knihy z webových portálov (Zlatý fond denníka Sme, Google Books, Gutenberg, ...) alebo nákup cez internetové kníhkupectvá. Elektronicke knihy sú chránené proti neoprávnenému použitiu zabudovaním technickej ochrany DRM.

V knižniciach je využívanie e-kníh obmedzené platným autorským zákonom, ktorý knižniciam len stanovuje podmienky použitia diela v prípade vytvorenia jeho rozmnoženiny. Vypožičiavanie tlačných dokumentov je ošetrené zmluvami (dohodami) uzatvorenými medzi MK SR a jednotlivými zväzmi, čo sa však nevzťahuje na elektronicke, resp. digitálne knihy. Pozíciu verejných knižníc by mohla zlepšiť novela autorského zákona, ktorá by do knižničnej licencie zahrnula aj digitálne knihy (Konvit 2012).

Väčšina knižníc na Slovensku rieši dopyt svojich používateľov po e-knihách ponukou prístupu k elektronickým informačným zdrojom v rámci národného projektu NISPEZ, ktorý umožňuje prístup k licencovaným databázam od vydavateľov ako napr. EBSCO, Springer, ktorí ponúkajú aj e-knihy. Čitateľom je umožnený prístup k plnotextovým e-dokumentom z počítačov alebo čítacích zariadení z knižnice alebo formou vzdialeného prístupu bez osobnej návštevy knižnice. Jedná sa prevažne o odborné texty v angličtine alebo nemčine určené študentom, učiteľom, odborným a vedeckým pracovníkom.

Na Slovensku sú medzi knižnicami „prvými lastovičkami“ v sprístupňovaní e-kníh napr. ŠVK v Banskej Bystrici, SAV v Bratislave alebo UK v Bratislave. Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici požičiava svoje čítacie zariadenia registrovaným čitateľom – jedno zariadenie je určené na prezenčné štúdium v študovni a druhé požičiava na zálohu (20 euro) absenčne na 14 dní.

Čítačky sa požičiavajú iba s e-knihami voľne dostupnými z hľadiska autorských práv. Ako funguje požičiavanie e-knží v Univerzitnej knižnici v Bratislave vysvetlil Tomáš Fiala, vedúci odboru digitalizácie Univerzitnej knižnice: „Na stiahnutie elektronickej knihy často potrebujete len čitateľský preukaz a vhodné zariadenie na čítanie dokumentu. Diela chránené autorskými právami sú uzamknuté, takže z nich nie je možné vytvárať ďalšie kópie tlačením prípadne kopírovaním. Ich požičiavanie je veľmi podobné požičiavaniu tradičných kníh. Zapožičiava sa len určitý počet elektronickej kópií z jedného titulu, a to vždy na konkrétnu dobu, napríklad na dva týždne. Po uplynutí výpožičnej doby sa elektronickej kniha sama deaktivuje a už ju nie je možné ďalej používať. Následne je poskytnutá licencia ďalšiemu čitateľovi". (Zemková et al. 2012)

K trendu e-knží sa môžu pridať aj ostatné knižnice a umožniť svojim používateľom modernú formu poskytovania odborných informácií. Knižnice môžu získať do svojho fondu e-knihy na základe individuálnej licencie, ktorá je časovo obmedzená a finančne náročná. Licenčná dohoda o podmienkach používania e-knihy presne vymedzuje práva a povinnosti medzi používateľom a poskytovateľom e-knihy. V spojení s e-knihami používame výraz „sprístupňovanie“ namiesto „výpožička“.

Dodávatelia umožňujú knižniciam sprístupňovať získané e-knihy tromi spôsobmi:

1. prostredníctvom výpožičky čítačky elektronického textu, ktoré už obsahujú stiahnuté e-knihy (väčšinou voľne prístupné). Výpožička e-čítačky musí byť písomne potvrdená a výpožička sa realizuje prevažne po zložení finančnej zálohy;
2. online prístupom, pri ktorom knižnica získava povolenie (licenčnú zmluvu) na umožnenie prístupu k e-knihe priamo na internete zadávaním mena a hesla;
3. offline prístupom, ktorý umožňuje na základe licencie stiahnutie e-knihy z webu knižnice, pričom je nastavený výpožičný čas a po jeho uplynutí sa e-kniha automaticky vymaže.

Počet e-knží a objem zdigitalizovaných dát neustále narastá. Je otázkou času, kedy sa komplexne vyrieši požičiavanie e-knží v knižniciach v súlade s autorským zákonom a potom bude na výbere čitateľov, či uprednostnia obrazovku technického zariadenia alebo „šuchot“ papiera. Svojich priaznivcov, ale aj odporcov majú obe formy kníh.

[sylvia.fabová]

Použitá literatúra:

1. CELBOVÁ, Ludmila. Elektronickej kniha. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2012-06-20]. Dostupné z http://aleph.nkp.cz/F/B2SFDLGGKRG8S9NHCX51DCM13RTYIBJSN431NY3AU4MMQGNV-13270?func=full-set-set&set_number=030770&set_entry=000001&format=999.
2. KONVIT, Martin. Digitálne knihy z pohľadu práva [online]. In *Knižnica*, 2012, roč. 13, č. 6, s. 9-13. [cit. 2012-07-03]. Dostupné z http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2012/jun/09.pdf
3. KRJAKOVÁ, Iveta – BABICOVÁ, Zuzana. Elektronickej kniha – nová forma alebo filozofia? In *ITlib* [online]. 2012, roč.16, č. 3, s. 21-25 [cit. 2013-06-13]. Dostupný z <http://www.cvtisr.sk/itlib/arch2012.htm#3>.
4. ZEMKOVÁ, Elena – DVOŘÁKOVÁ, Helena. Zvíťazia čítačky nad papierovými knihami? [online]. In *Feminity* [cit. 18.6.2013]. Dostupné z <http://feminity.zoznam.sk/c/878900/zvitazia-citacky-nad-papierovymi-knihami>

KONIEC TECHNICKEJ PODPORY WINDOWS XP

Windows XP končí! A čo ďalej? Predĺžená technická podpora pre produkty Windows XP Service Pack 3 (SP3) a Office 2003 skončí dňa 8. apríla 2014. Po tomto dátume spoločnosť Microsoft nebude poskytovať žiadnu verejnú podporu pre tieto produkty, vrátane bezpečnostných opráv. Všetky podrobnosti o životnom cykle podpory produktov Microsoft sú na adrese: <http://support.microsoft.com/lifecycle>.

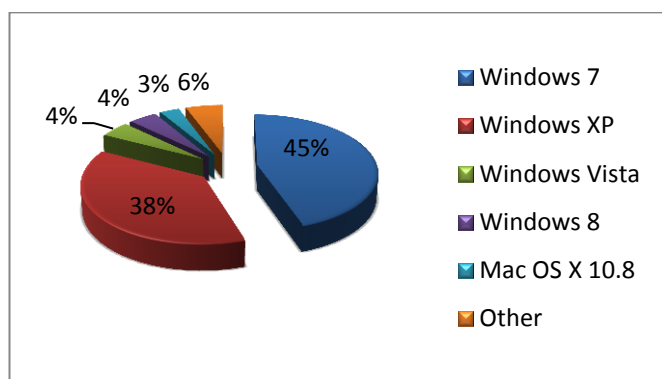
Operačný systém Windows XP bol na americký trh uvedený 25. 10. 2001. Stal sa jednoznačne jedným z najúspešnejších operačných systémov ako pre firemné, tak aj pre domáce použitie. 22. októbra 2009

bola oznámená všeobecná dostupnosť operačného systému Windows 7. Napriek tomu, že predchodca Windows Vista si veľa slávy neužil, „sedmička“ si v krátkom čase získala dominantné postavenie na trhu. Príchod Windows 8 už počas verejného testovania bol sprevádzaný značnou vlnou kritiky a jeho predajnosť zrejme nespĺnila očakávania Microsoftu. Napriek tomu v prvom kvartáli, keď bol spustený predaj Windows 8, sa nielenže predalo viac ako 60 miliónov jeho licencií, ale výnosy spoločnosti medziročne rástli o 11%. V súčasnosti máme pred dvermi ďalší produkt Windows 8.1.

Aktuálny celosvetový podiel desktopových operačných systémov v máji 2013 predstavoval podľa údajov spoločnosti NetApplications (<http://marketshare.hitslink.com/>)

Operačný systém	Podiel na trhu
Windows 7	44,85 %
Windows XP	37,74 %
Windows Vista	4,51 %
Windows 8	4,27 %
Mac OS X 10.8	2,97 %
Ostatné	5,67 %

a pre názornosť jeho grafické vyjadrenie:

Windows XP má stále veľmi významné zastúpenie. Je tu už veľmi dávno a nie len výpočtová technika, ale aj používané softvérové technológie sa od vtedy zásadne zmenili. Nečudo teda, že firma Microsoft informuje užívateľov mnohými cestami o ukončení jeho podpory. Napríklad aj na stránkach <http://www.microsoft.com/slovakia/koniecpodpory/> sú uvedené podrobnejšie informácie o ukončení podpory a rovnako aj navrhované možnosti riešenia. Preferovaný je upgrade a prechod na moderné PC s Windows 8 a Office 2013.

Je to správna cesta? Určite áno.

Tu je možno vhodné trochu sa zamyslieť, kam smeruje vývoj. V čase, keď začínala éra personálnych počítačov založil Bill Gates spoločnosť Microsoft na vízii počítača na každý pracovný stôl a do každej domácnosti. Ray Ozzie, terajší hlavný softvérový architekt Microsoftu, definoval novú víziu „Three Screens and a Cloud“ (Tri obrazovky a mrak) – teda koncepciu troch obrazoviek a cloudu pre prácu aj osobnú produktivitu. Napĺňaním vízie sú milióny počítačov, tabletov, mobilov a iných klientskych zariadení

pripojených ku cloudu. Je to vízia viacerých pohľadov na rovnaké údaje cez jednotné aplikačné rozhranie.

Na informáciách o konkrétnych Microsoft produktoch si priblížme túto víziu ako zo strany „Three Screens“, tak aj zo strany „Cloud“.

Dotyková technológia už ovládla trh mobilov a smeruje do oblasti počítačov. Pokles cien pri súčasnom raste parametrov nových tabletov zabezpečuje napriek pretrvávajúcej kríze enormný nárast predaja práve týchto koncových zariadení. Samozrejme pribúdajú zákazníci, ktorým nestačí používať talbet len na surfovanie po Internete a prehrávanie obrázkov, videa či hudby. Potrebujú pracovať s firemnými údajmi, s aplikáciami, ktoré dôverne poznajú a cez jednotné užívateľské rozhranie. Práve v tom je veľká sila nových produktov – operačného systému Windows 8 a kancelárskeho balíka Office 2013. Oba produkty sa dajú bez problémov ovládať ako na klasickom počítači pomocou klávesnice a myši, tak aj na tablete s dotykovou obrazovkou. Dobré známe užívateľské rozhranie a bezproblémový prístup k firemným údajom nájde užívateľ aj na mobilnom telefóne s Windows Phone 8. A Xbox 360, resp. Xbox Live umožňujú ovládať televízny prijímač, ktorý dopĺňa kategórie koncových zariadení.

Kancelársky balík Office 2013 je k dispozícii jednak vo formáte tradičných aplikácií s trvalým vlastníctvom licencie a s právom inštalácie na jeden počítač. A je tu potom „Office 365“, ktorý sa kupuje ako služba na rok alebo na 30 dní.

Umožňuje využívať vždy najnovšiu verziu kancelárskeho balíka Office s právom inštalácie až na 5 rôznych počítačov vrátane tabletov. Prostredníctvom roamingu je možné zdieľať nastavenia medzi jednotlivými zariadeniami a mnoho užívateľov určite ocení široké možnosti využitia úložných priestorov pre zdieľanie dokumentov a tímovú spoluprácu. Bezplatná služba SkyDrive umožňuje získať 7 GB ukladacieho priestoru v cloudu na uloženie súborov a fotografií,

synchronizáciu všetkých vašich počítačov, na úpravy dokumentov balíka Office a na spoluprácu na týchto dokumentoch. Prístup k najnovším verziám svojich súborov môžete získať z ktoréhokoľvek počítača alebo telefónu.

Office 2013 rozširuje možnosti tímovej spolupráce a zjednotenej komunikácie, dokument manažmentu, business intelligence a projektového riadenia. Efektívnosť práce rozširuje aj možnosti priamej komunikácie hlasom, obrazom a textom z prostredia kancelárskeho balíka. Technológie na integrovanú komunikáciu optimalizujú výmenu informácií nezávisle od komunikačnej metódy (SMS, e-mail, telefonát z pevnej linky alebo mobilu), používaného koncového zariadenia (PC, mobilný telefón, stolový telefón alebo fax) a od lokality.

Dokonalejšie formy komunikácie ako napríklad audiovizuálne či webové konferencie čoraz viac nahrádzajú osobné stretnutia. Úlohu hlasovej komunikácie v podobe, ako sme ju poznali v minulosti, teda klasické „úradné“ alebo „obchodné“ telefonáty na seba preberajú iné, modernejšie formy audiovizuálnej komunikácie, ktoré umožňujú napríklad aj zdieľanie súborov, či pracovnej plochy počas komunikácie.

Nový pracovný štýl - v čase hlbokkej krízy vo firmách rastie tlak na znižovanie nákladov a zvýšenie efektivity práce. Nový trend nazývaný „workshifting“ predstavuje presun práce na čas, keď sa to zamestnancovi hodí, na miesto, odkiaľ mu to vyhovuje a na zariadenie, z akého chce danú prácu vykonávať. Možnosť zamestnancov pracovať kedykoľvek, kdekoľvek a z akéhokoľvek zariadenia môže predstavovať aj pre firmy mnoho výhod.

Mení sa aj spôsob práce z pohľadu koncových používateľských zariadení. Od čias, keď jeden počítač používalo viac užívateľov, k dnešnému prístupu jedného zamestnanca k firemným údajom z viacerých zariadení. A nie len to. Zamestnanci v dnešnej dobe požadujú prístupovať k firemným dátam aj zo súkromných zariadení, napríklad z mobilného telefónu či tabletu. Organizácie postupne menia postoj k používaniu vlastných súkromných zariadení na pracovisku a začínajú postupne implementovať firemnú politiku „Bring Your Own Device“ (BYOD). To je niečo, čo bolo ešte pred pár rokmi nemysliteľné, sa pomaly ale isto stáva skutočnosťou.

Na čoraz výraznejší trend BYOD (práca na vlastnom zariadení vo firemnom prostredí) reaguje aj Microsoft konceptom práce „Windows To Go“. Vlastníci licencie Windows 8 Enterprise si môžu vytvoriť „Windows To Go“ USB kľúč. Operačný systém Windows 8 je možné potom z tohto USB disku spustiť na ktoromkoľvek počítači. Pri štandardnom nastavení nemá prístup k diskom hostiteľského počítača, takže ich nemôže poškodiť

ani zneužiť a po odhlásení tak na ňom neostávajú ani žiadne stopy po práci.

A ešte si v stručnosti uvedieme niektoré základné informácie o tom, čo je „Cloud“.

Ekonomická kríza zásadným spôsobom ovplyvňuje všetky smery ľudskej činnosti. Rovnako v IT oblasti silnie tlak na znižovanie nákladov na personál, softvér, hardvér, energie, údržbu a veľmi často sa v súvislosti s tým spomína optimalizácia IT infraštruktúry, konsolidácia, virtualizácia, atď. Trh na tento tlak zareagoval tak, že začal poskytovať IT vo forme služby. Hlavnou výhodou je princíp platby len za to, čo sa práve využíva a to bez dlhodobých záväzkov alebo viazanosti.

Nový model, nazývaný „Cloud computing“, umožňuje vytvárať služby na princípe samoobslužného modelu, v rámci ktorého sa definujú konzistentné pravidlá a zmluvy o poskytovaní služieb. Víziou je infraštruktúra IT, ktorá je tak spoľahlivá a z hľadiska používania tak jednoduchá, ako siete dodávajúce elektrinu, vodu alebo plyn. Preto jeho základné vlastnosti sú:

- Samoobslužná služba „na vyžiadanie“ – používatelia si môžu službu sami zriadiť, nakonfigurovať a používať.
- Prístup k zdrojom odkiaľkoľvek – služby sú dostupné prostredníctvom štandardného Internetu.
- Škálovanie a elasticita – umožní používateľom rýchlo a jednoducho upraviť kapacitu výpočtových zdrojov podľa aktuálnej potreby smerom hore, alebo dole.
- Platí sa len za to, čo sa používa – tento prístup k fakturácii je založený na princípe platby za skutočnú potrebu.

Cloud môžeme z hľadiska modelu poskytovania rozdeliť na:

- Softvér ako služba (SaaS – Software as a Service).
- Platforma ako služba (PaaS – Platform as a Service).
- Infraštruktúra ako služba (IaaS – Infrastructure as a Service).

Tieto modely umožňujú zákazníkovi vybrať si mieru autonómie, ktorú požadujú. V prípade IaaS si sám spravuje celú infraštruktúru, v prípade modelu PaaS spravuje len aplikácie a ak sa rozhodne pre model SaaS, tak nemusí spravovať nič.

Model IaaS je výhodný napríklad pre firmy, ktoré majú nakúpené licencie softvérové licencie, ale nechcú viazať investičné prostriedky za hardvér.

Príkladom takéhoto modelu na platforme Microsoftu je Hyper-V Cloud. Príkladom PaaS je Windows Azure. Je to operačný systém pre služby typu „cloud computing“, ktorý slúži ako prostredie pre vývoj, hostovanie a správu služieb na platforme Windows Azure. Hlavnými súčasťami platformy Windows Azure sú produkty Windows Azure, Microsoft SQL Azure a AppFabric. Model SaaS znamená poskytovanie aplikácií vo forme služby, inými slovami používatelia platia za využívanie aplikácie, nie za samotnú aplikáciu. Príkladom takej aplikácie je už spomínaný Office 365, ďalej Microsoft

Dynamics CRM Online, či Windows Intune. Viac informácií o tejto téme nájdete na stránke <http://www.microsoft.com/slovakia/cloud/>.

Vízie a trendy, ktoré sme si stručne popísali nie sú len výsadou Microsoftu. Práve naopak, existuje mnoho konkurenčných produktov, ktoré na trhu vzájomne bojujú o priazeň zákazníkov. Nám ostáva len dúfať, že to prinesie prospech nám všetkým v podobe zníženia cien za tieto produkty a služby.

[pavel.krč]

Autor je informatik a v trenčianskej knižnici organizuje kurzy Windows User Group (WUG) pre záujemcov o IT.

Z VKMR NA BRITSKÉ OSTROVY: O ÍRSKU TROCHU INAK

Předem bych chtěla upozornit zastánce a milovníky této zelené země, že článek bude pojat s mírně kritickým nádechem. Irská republika je bezesporu krásná země s nadstandardními životními podmínkami, plná koutů, které stojí za to prozkoumat. Nechci však o Irsku básnit, veškeré lákadla se dozvíte v mnoha publikacích a v mnoha knihách, turistických průvodcích. Ráda bych ve zkratce zprostředkovala můj náhled na život Česky v Irsku, chci popsat konkrétní postřehy na určité situace každodenního života.

V době, kdy se Česká republika potýkala s obrovskými vedry, ráda jsem tvrdila: „kdyby u nás bylo konstantní počasí mezi 15 – 20 stupni, byla bych spokojena“. Poté jsem strávila 10 měsíců v Irsku a mé předchozí vyjádření vzalo za své. Ano, Irsko je zelená, krásná země, ovšem ne pro typy lidí, kteří upřednostňují změnu před stereotypem.

Bydleli jsme ve městě Limerick, což je se svými cca. 60 tisíci obyvateli třetí největší město Irské republiky. Po nastěhování se do domu, který byl navlas podobný dalším padesáti v okolí, se ukázalo první úskalí stereotypní tendence této země. Domy i ulice vypadaly velice podobně, tudíž se opět potvrdilo, že jsem skvělý exemplář orientačního smyslu žen. V praxi to vypadalo tak, že jsem byla i po dvou měsících schopna bloudit a

hledat správnou ulici. Ale zpět k již načatému tématu počasí. V Limericku jsme zažili to, co v Čechách nazýváme aprílové počasí, ovšem s tím rozdílem, že tento typ počasí probíhal celoročně. Teploty byly stále mezi 10 – 20 stupni, ať už bylo jaro anebo zima, ale stav počasí se nečekaně měnil v průběhu dne. Šli jste na procházku a využili jste jak sluneční brýle, tak i deštník, který vám v dalších minutách odvál silný vítr. Slunných dní bylo jako šafránu, sněhu byste se nedočkali.

Jedna z věcí, která Vám ihned padne do oka, je „čistota“ limerických chodníků. Musím říci, že Irsko je čistá země, bez grafitů, odpadků všude kolem, špinavých cest a neupravených trávníků. S jedinou výjimkou. A řeknu to naplno: všude na chodnicích jsou psi hov.a. Irsko má omezené možnosti, co se týče travnatých ploch, které známe v ČR a tak hold pejskové nemají příliš na vybranou a majitelé zase neoplývají těmi správnými návyky. Má to ovšem i svou výhodu, trénujete slalom.

Vy, kteří milujete čerstvé rohlíky, byste je v Irsku marně hledali. A stejně tak klasický chleba. V každém supermarketu jsou obrovské regály s desítkami druhů toustových chlebů všech možných značek, ale výběr dalšího pečiva je přinejmenším bídný (klad pro nerozhodné lidi, chňapnete toustový chleba a hotovo). Naštěstí jsou všude strategicky rozmístěné polské, ruské či pobaltské obchody, které už nabízejí chleby a další suroviny, jež se více přibližují těm českým.

Pár měsíců v Irsku rozšířilo můj náhled na svět, otevřelo další dveře k poznání života mimo rodný stát. Ať už cestujete kdekoliv, vždy poznáte někoho, kdo Vás obohatí a budete šťastni, že jste dotyčnou osobu potkali – a to stojí za všechny případné útrapy. Budu ráda vzpomínat na prožité chvíle, ale přeci jen: Česká republika je domov můj.

[eva.volniková, foto: archiv E.V.]

Autorka pracovala vo Verejnej knižnici M. Rešetku.

STRUČNE O ČINNOSTI A KULTÚRNYCH AKTIVITÁCH OBECNEJ KNIŽNICE V HORNEJ STREDE

Vážená čitateľská a odborná verejnosť!

V tomto príspevku Vás chcem poinformovať o činnosti a kultúrno-spoločenských aktivitách v obci Horná Streda, okres Nové Mesto nad Váhom, vykonávaných Obecnou knižnicou v Hornej Strede.

Obecná knižnica v Hornej Strede vykonáva svoju osvetovú a kultúrnu činnosť v obci bez prerušenia už dlhšiu dobu. V roku 2013 sme oslávili 50. výročie založenia a činnosti našej knižnice. Toto jubileum sa zhoduje s ďalším významným historickým medzníkom našej obce a to je 750. výročie prvej zachovanej písomnej zmienky o existencii našej obce, ktoré sa datuje na 18. 3. 1263.

V marci 2013 sme v knižnici vykonali slávnostnú akciu k 50-mu výročiu založenia knižnice, za účasti p. starostu L. Krajňanského, p. spisovateľky M. Pomajbovej, ktorá prispela k slávnostnej atmosfére vlastným rozprávaním o práci spisovateľky a čitateľov. Program spestrili deti ZŠ prednesom úryvkov z diel slovenských autorov.

Kto by chcel poznať viac podrobností o histórii obce Horná Streda, môže si zalistovať v knihe pána Jozefa Hambalíka „HORNÁ STREDA“, ktorá sa nachádza v našom knižničnom fonde. Ako som už uviedla, v tomto roku uplynulo 50 rokov od založenia našej obecnej knižnice, ktorá bola založená v roku 1963 ako ľudová knižnica a prvý priestor mala v budove vtedajšieho Miestneho národného výboru.

Prvou knihovníčkou bola pani Marta Kopáčová. Počas existencie knižnice sa postupne knižnica presúvala do iných priestorov a v súčasnosti sa nachádza vo viacúčelovej budove Obecného úradu Horná Streda na I. poschodí. Činnosť knižnice postupne viedli p. Matilda Krajňanská, Helena Veselá a súčasnou knihovníčkou je p. Anna Valapková, ktorá vedie knižnicu od r. 2006.

Knižnica je kultúrno-vzdelávacia a informačná ustanovizeň. Podporuje celoživotné vzdelávanie a duchovný rozvoj človeka. Poskytuje základné a špeciálne knižnično-informačné služby. Zo základných služieb spomenieme požičiavanie kníh priamo v knižnici, požičiavanie externe, t. j. nosenie kníh za čitateľmi domov, invalidným a starším nemobilným čitateľom. Máme i čitateľov, ktorí si požičiavajú knihy na čítanie v budove knižnice. Túto činnosť vykonáva naša knižnica od nástupu terajšej knihovníčky, pani Anny Valapkovej.

Zo špeciálnych služieb poskytujeme, vďaka Obecnému úradu Horná Streda, internetové služby prístupné čitateľskej verejnosti bezplatne. Knižničný fond dopĺňame nákupom nových kníh z finančných prostriedkov obce Horná Streda a z knižných darov občanov obce a čitateľov knižnice. Počas roka zbierame podnety čitateľov na nákup nových titulov, často i odbornej literatúry a pri nákupe nových kníh sa tieto podnety snažíme zrealizovať. V záujme o obnovenie záujmu verejnosti o čítanie kníh vykonávame viaceré aktivity, napríklad:

- ❖ *v dopoludňajších hodinách navštevujú knižnicu celé triedy žiakov ZŠ a MŠ v sprievode učiteľov, s deťmi robíme kvízy o knihách a deti odmeňujeme drobnými darčekom od sponzorov,*
- ❖ *pri príležitosti tradičných sviatkov organizujeme s čitateľmi knižnice a občanmi obce zdobenie kraslíc netradičným spôsobom, víťanie jari spojené s pálením Moreny,*
- ❖ *záujem čitateľov zvyšuje knižnica účasťou knihovníčky na „Andersenovej noci“ v ZŠ, kde p. knihovníčka vystupuje ako „rozprávková babička“ pri sadení rozprávkového stromčeka a príprave otázok na literárnu súťaž,*
- ❖ *pletie košíkov a iných predmetov z papiera, ďalej zhotovovanie adventných a smútočných vencov, aranžovanie kvetov, plodov, zdobenie vianočného pečiva a pod.,*
- ❖ *vykonávame besedy na rôzne záujmové a odborné témy, napr. s pracovníčkou z Centra zdravia z Trenčína, zamerané na správnu výživu,*
- ❖ *k najzaujímavejším patrili besedy so spisovateľkou p. Máriou Pomajbovou a p. Annou Černochovou.*

Cieľom akcií bolo stretávanie sa ľudí v priestoroch knižnice, kde sa na besedách odreagovali od bežných starostí pri inej zaujímavej činnosti. Zúčastňovali sa ich dospelí, deti i dôchodcovia. Touto činnosťou knižnica umožňuje svojim čitateľom a verejnosti možnosť kultúrneho vyžitia a inteligentne stráveného voľného času.

V závere chcem vyjadriť vďaka vedeniu obce Horná Streda na čele s pánom starostom Krajňanským a tiež pracovníckam OÚ p. Žiškovéj a p. Kusej za podporu činnosti Obcej knižnice.

Anna Valapková, knihovníčka Obcej knižnice Horná Streda

IGOR ZMETÁK: „TAROKY NIE SÚ PRE GAMBLEROV“

Znalosť tarokov kedysi patrila k povinnej výbave každého vzdelanca. Tradíciu najstaršej známej kartovej hry v Európe dodnes zachováva partia spod hradu Matúša Čáka. Aktivity Trenčianskeho tarokového združenia ocenili organizátori medzinárodného tarokového turnaja pozvánkou na Viedenský pohár. SR v konkurencii milovníkov matematicko-logických hier z Rakúska, Poľska, Česka, Maďarska a Slovinska reprezentoval predseda trenčianskeho tarokového klubu IGOR ZMETÁK s dcérou Julianou.

Igor, kde sa zrodila myšlienka účasti trenčianskych zástupcov na Viedenskom pohári v tarokoch?

Rakúski organizátori – Rakúske tarokové združenia, Wien-Museum, firma Piatnik, ako tradičný výrobca kartových hier v zastúpení najvýznamnejších autorov teórie a stratégie tarokovej hry Roberta Sedlaczeka, Wolfganga Mayra a Friedricha Flendrovskeho mali záujem uskutočniť vôbec prvé stretnutie zástupcov všetkých krajín, kde sa taroky hrajú, aby si navzájom vymenili skúsenosti, predstavili lokálne varianty hry a pravidiel, nadviazali kontakty a nakoniec si aj zahráli. Toto všetko sa podarilo a nakoľko sa pripravuje návrh zápisu hry taroky, ako nehmotného kultúrneho dedičstva v rámci UNESCO, je dobre, že v zahraničí vedia, že aj u nás je táto tradícia stále živá.

Ako prebiehalo samotné stretnutie?

Po predstavení účastníckych krajín a ich herných variantov otvoril turnaj pán Piatnik, ktorého rodina má aj slovenské korene. Stretnutie v historickom múzeu mesta Viedne bolo symbolicky načasované počas aktuálne prebiehajúcej výstavy „Spiele der Stadt“ (Hry mesta). Na výstave boli, okrem pestrej palety iných hier, aj rôzne historické tarokové karty, napr. od Johanna Straussa, Mozarta, ale aj Sigmunda Freuda, pre ktorého bola táto hra obľúbenou relaxačnou terapiou.

Čo vlastne znamenajú taroky?

Taroky patria k najstarším kartovým hrám v Európe, ich pôvod sa datuje do začiatku 15. storočia, do severného Talianska, v oblasti Benátska, Milána a Ferrary, kde boli známe ako „tarocchi“. V stredoveku to bola hra rytierov a dám na šľachtických dvoroch. Odtiaľto sa postupne hra rozšírila ešte v 15. storočí do Francúzska a potom ďalej do celej Európy, aby sa nakoniec v priebehu 18. a 19. storočia stala najobľúbenejšou spoločenskou hrou v strednej Európe. Aj u nás sa v 19. storočí nepovažoval za vzdelaného ten, kto nevedel hrať taroky a znalosť tejto hry patrila k samozrejmej výbave pre vstup do spoločnosti. Taroky radi hrávali štúrovci, známy tarokista bol 1. podpredseda Matice slovenskej Kuzmány, ale nezaostávali ani naše kultúrne dejateľky. Dnes si mnohí pletú taroky s tarotom, pričom ide o dve absolútne odlišné veci. Mladší tarot má odlišné tarotové karty a je spôsobom veštenia. S kartovou hrou nemá nič spoločné. Tarot pochádza z Egypta, do Európy ho doniesli Francúzi po dobytí Egypta Napoleonom a keďže taroky sa už v tom čase vo Francúzsku pravidelne nehrali a obrázkové karty pripomínali obrázky na tarokových tromfoch, dostali to isté meno. Tento vývojový vzorec platí aj pre angličtinu, kde pod jedným pojmom tarot nájdeme aj hru taroky a veštecú metódu. Toto je úskalie niektorých prekladateľov, ktorí si zabúdajú overiť presný význam. Vo všetkých jazykoch strednej Európy, kde je tradícia tarokovej hry živá, nájdeme jasné rozlíšenie tarokov a tarotu.

Ktoré sú najzákladnejšie črty pravidiel, resp. čo je pre hru najcharakteristickejšie?

Taroky patria k typu matematicko-logických hier, ale sú rýchlejšie ako napríklad šachy a vzhľadom k počtu hráčov poskytujú viac prekvapujúcich situácií. Hrajú najčastejšie štyri hráči, ale sú možné varianty aj pre 3, 5 a dokonca aj dvoch. Pestrosť hre dodáva to, že na začiatku iba jeden zo štvorice vie, s kým hrá. Balíček tarokových kariet obsahuje celkom 54 kariet, 32 tzv. francúzskych kariet v 4 farbách známych z canasty alebo žolíka a 22 tromfov – tarokov, ktorým zo stredoveku zostalo rímske číslovanie. Vizuálnou špecialitou tarokových tromfov je to, že na jednotlivých listoch nie je zrkadlový obraz, ale na dolnej aj hornej strane je vždy iný obrázok. Po každej hre sa píše body za hru so spoluhráčom alebo samostatnú hru proti všetkým, časovo sa dá hrať podľa dohody. Čiže môže to byť ľahká polhodinovka alebo niekoľko hodín, podľa chuti a vôle. Víťazom je ten, kto má najviac kladných bodov.

INTERVIEW

Koľko variantov majú taroky a podľa akého variantu sa hrá v Trenčíne?

Je viacero typov tarokových hier, ale všetky majú v princípe základné pravidlá rovnaké. Hlavné typy hier sú Volanie kráľa, Volanie 20-ky, Volanie 19-ky. Ale v zásade, kto sa naučí jeden typ, nemá problém hrať aj ostatné. Historická francúzska verzia sa odlišovala počtom kariet, mala 78 listov, z toho 52 žolíkových kariet, 4 dámy a 22 tarokov. V Trenčíne hráme Devätnástku, čiže s volajúcim hrá ten, kto má tarok číslo XIX. Ešte treba pripomenúť, že principiálne nehráme o peniaze. Taroky zo svojej podstaty nepatria k hazardným hrám. Ide o dobrú zábavu, dobrú spoločnosť a radosť z herných kombinácií. Nie je to nič pre gamblero.

Ako vzniklo Trenčianske tarokové združenie?

Prvotnú inšpiráciu som získal od starého otca, ktorý ma naučil aj šachy a viacero kartových hier. Niekoľko generácií dozadu boli taroky ešte živá hra. Potom sa jej znalosť začala vytrácať, aj keď karty sa dali ešte do konca 20. storočia bežne kúpiť v trafike. Hrávali sme občas v rodine, s priateľmi, ale tak ako každý koníček, aby sa dalo zlepšovať, treba sa pravidelne tejto činnosti venovať, nie iba vtedy, ak vyjde čas. A potom tu bola aj kultúrna inšpirácia. Rok 1997 – vynikajúci historický románik Taroky od Ivana Kadlečíka, ktorý vtipne demaskoval vtedajšiu spoločenskú situáciu. Rovnako ako varovanie Karola Kuzmányho, že keď sa u nás prestanú hrať taroky, vytratíme sa zo strednej Európy.

Dá sa práve Trenčín považovať za slovenské tarokové centrum?

Podľa Viedenského turnaja a z pohľadu úzko zameraného lokálpatriota, by sa tak mohlo zdať. Ale tarokisti a tarokistky sú na celom Slovensku, iba nechodia po uliciach so škýzom (najvyšším tromfom v hre, ktorý má pôvod vo francúzskom výraze Excusez! – prepáčte) v ruke. Je však zaujímavé, že v „Ungarisches Vedutentarock“ (Taroky s rytinami miest Uhorska) z roku 1883, je spomedzi slovenských miest na tarokovej II práve Trenčín. Dokumentuje to vo svojej knihe Taroky – Sprievodca kráľovskou hrou dlhoročný tarokový špecialista Friedrich Flendrovsky. Tento pán mal na Viedenskom pohári po organizačnej stránke na starosti slovenskú minivýpravu. Trenčín pred niekoľkými rokmi navštívil. Práve preto, že naše mesto objavil na kartách.

Môže hrať taroky úplne každý?

Taroky môže hrať každý, kto má rád inteligentné spoločenské hry okorenené napätím, pri ktorých treba aj trochu myslieť a zároveň vie dodržiavať pravidlá. K tarokovému bontónu patrí, že je to hra pre ľudí

s čistými rukami – doslovne i obrazne. Ohľadne miesta stačí akékoľvek príjemné prostredie, kde sa dá sústrediť. Tradične sa hrávalo v kaviarňach, ale aj v udržiavaných hostincoch, v domácnostiach, na farách, či v kasárňach. Mnohí legionári, ktorí museli narukovať do armády za čias monarchie sa zhodli, že jediné dobré, čo sa na vojne naučili, boli taroky.

Máte otvorené dvere aj pre nových záujemcov?

Po výmene skúseností s poľskými kolegami zo Sliezska, ktorí zaviedli hru taroky do programu školského klubu a pravidelne usporadúvajú na obecnej a mestskej úrovni otvorené turnaje pre všetky vekové kategórie, skúsime ponúknuť podobnú možnosť aj v Trenčíne. Po dohode s Centrom seniorov – Kultúrneho centra Sihot' sme pripravili tarokový klub pre verejnosť. Bude bývať každý štvrtok v priestoroch KC Sihot'. Záujemcovia sa môžu prihlásiť osobne na uvedenom mieste alebo mailom na adrese tarokytn@centrum.sk.

[peter.martinák, foto: archív I.Z., foto-dizajn: P.M.]

(FOTO)GALÉRIA PODUJATÍ VO VKMR ZA PRVÝ POLROK 2013**KEĎ AUTORKA HOVORÍ O STEJKU, MYSLÍ NA ŽIVOT**

Láska ide cez žalúdok. Možno aj preto ju Barbora Kardošová vo svojom najnovšom románe prirovnáva k stejku. Hlavných hrdinov však spojí skôr krv. Knihu *Medium love* autorka predstavila počas besedy v trencianskej knižnici. Neoficiálnemu krstu v rodnom meste asistovala s čili papričkami sestra Monika Vrzgulová a moderátorka Oľga Zábľacká.

Šifra menom medium

Televízna režisérka a scenáristka Barbora Kardošová sa cez noc mení na spisovateľku. Výsledok jej tvorby má tento raz názov *Medium love*. Román s podtitulom *Láska ako stejk* obsahuje množstvo príbehov, vychádzajúcich z autorkiných životných skúseností. Ako s vysokou teplotou a veľkou rýchlosťou, typickými pre prípravu stejkov, súvisí láska? „Vášeň je horúca, to je fakt. Knihu *Medium love* je aj o vášni, aj o čase, ktorý letí až príliš rýchlo, aj o stejku. Je tam trochu krvi na viac spôsobov, lebo tá už akosi patrí k pomste. Trochu surovosti, lebo odpúšťať je ťažké a tiež toľko pôžitkov, koľko má človek na jazyku, keď ochutná skutočne chutný stejk,“ vysvetlila Kardošová. Slovo „medium“ v názve predznamenáva strednú cestu. Ukrýva však viacero ďalších významov. „Hlavný hrdina je v najlepšom strednom veku, pracuje v médiách ako moderátor, má rád stejky a nikdy nezažil skutočnú lásku, len takú medium. Navyše, tak ako medium stejk je najlepší odležaný, aj vzťahom isté odležanie pomáha,“ povedala Kardošová. Ako doplnila jej sestra Monika Vrzgulová, isté médium zosobňuje aj samotná Barbora, keďže je spojená so všetkými svetmi, ktoré existujú.

Knihá šokuje aj prekvapí

Dielo vznikalo vyše roka. Okrem siete medziľudských vzťahov odráža zaujímavé poslanstvo – keď nemáte celkom jasno, čo chcete alebo by ste mali urobiť, s plným žalúdkom a vašim odhodlaním ku vám príde znamenie, ktoré všetko pomôže rozlúštiť. Podľa moderátorky Oľgy Zábľackej kniha *Medium love* čitateľa šokuje a zároveň prekvapí: „Je úžasné vnímať, ako jedno mladé útle žieňa dokáže písať, akú má fantáziu, vášeň a zmysel pre všetky možné veci, vrátane astrálnych,“ poznamenala na adresu dlhoročnej priateľky.

B. Kardošová na Trenčín nedá dopustiť. Napriek pracovným povinnostiam svoje rodisko často navštevuje. „Trenčín si obľúbili moje dcéry aj sestrine deti. Otec s každým vnúčaťom už niekoľkokrát prešiel trasu na hrad – cez Brezinu a jeho rodnú Matúšovu ulicu. Je to taký náš pekný rodinný rituál,“ prezradila populárna spisovateľka.

[peter.martinák, foto: VKMR]

[In *Trencianske noviny*, 2013, roč. 54, č. 7, s. 6.]

HODNOTU ICH LITERÁRNEJ TVORBY MÔŽETE NÁJSŤ MEDZI RIADKAMI (VI. stretnutie trencianskych literátov)

V trencianskej knižnici vyvrcholil mesiac knihy vo veľkom štýle. Šiesty raz mali čitatelia možnosť na jednom mieste stretnúť takmer dvadsať významných spisovateľov. Niektorí prišli zďaleka, no všetci s blízkym vzťahom k Trenčínu a trencianskemu regiónu.

Literáti, ktorí sa narodili, pôsobili alebo žijú v trencianskom kraji sa na pôde knižnice stretávajú s dvojročnou pravidelnosťou. Tento rok dostalo podujatie nový rozmer.

KULTÚRNE PODUJATIA

Pri výbere autorov všetkých literárnych druhov a žánrov trenčianska knižnica premiérovu spolupracovala s knižnicami v Prievidzi a Považskej Bystrici. Medzi sedemnástkou spisovateľov nechýbali tvoriví pedagógovia, prekladatelia, publicisti, básnici, historici, či lekárika.

Majstrov slova ešte pred stretnutím s verejnosťou oficiálne prijal predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja Pavol Sedláček. „Ste pridanou hodnotou nášho regiónu. Je cenné, že držíte tradíciu osobností, ktoré sa v ňom narodili a pôsobili. Patrí vám vďaka za to, že dokážete vytvárať veci, ktoré ľudí zaujmú a zároveň nad nimi rozmýšľajú,“ povedal Sedláček.

Na besede s čitateľmi dostal úvodné slovo literárny vedec Ján Jankovič. Odborník na chorvátsku literatúru patrí k popredným predstaviteľom knižnej kultúry v Európe. Ako prezradil, láska ku knihe sa u neho zrodila práve v knižnici, keďže jeho rodičia si nemohli dovoliť kupovať toľko kníh, koľko bol schopný prečítať. Podľa dlhoročného pracovníka

Trenčianskeho múzea Milana Šišmiša by literáti mohli vo svojej tvorbe častejšie využívať aj historické témy. Martin Lacko z Ústavu pamäti národa však upozornil na dôležitosť dodržiavania objektívneho prístupu k dejinám. „Úlohu historikov vidím v tom, aby poukazovali, že história je komplikovanejšia a nedajú sa z nej len účelovo vyberať negatíva a zamlčovať pozitíva,“ poznamenal Lacko.

Protagonisti VI. stretnutia spisovateľov a literátov s blízkym vzťahom k Trenčianskemu kraju vo Verejnej knižnici Michala Rešetku (26. 3. 2013): PaedDr. Blažej Belák, Milan Belás, Mgr. Peter Bulík, MUDr. Alica Buzalková, Rudolf Dobiáš, Lenka Gahérová, Katarína Hudecová, Ing. Margita Ivaničková, PhDr. Jana Jablonská, PhDr. Ján Jankovič, DrSc., Mgr. Barbora Kardošová, Ing. Štefan Kuzma, PhDr. Martin Lacko, PhD., Mgr. Drahošlav Machala, Ján Maršálek, PhDr. Milan Šišmiš, Mgr. Vladena Teslíková.

[peter.martinák, foto: VKMR]

[In *Trenčianske noviny*, 2013, roč. 54, č. 13, s. 8.]

UMELCI ČÍTALI ĽUĐOM NA ULICI I V MESTSKEJ VEŽI

Keď neprídu čitatelia do knižnice, musia vyjsť knihy medzi ľudí. Aj tak by sa dala parafrázovať premiéra Noci literatúry v Trenčíne. Myšlienku verejného čítania diel slovenských i európskych autorov na netradičných miestach pomohlo darom reči realizovať kvarteto osobností z kultúrneho života.

Rodinu čítajúcich destinácií počas tohtoročnej Noci literatúry prvýkrát rozšíril aj Trenčín. Spoluúčasť verejnosti na siedmom ročníku celoeurópskeho projektu, ktorého cieľom je upozorniť na význam čítania, bola situovaná do historického centra. Ako informovala Hana Gallová z útvaru kultúrno-informačných služieb Mestského úradu v Trenčíne, organizátori podujatia chceli návštevníkom sprostredkovať nevšedné zážitky na troch netradičných miestach v netradičnom čase a práve Noc literatúry spĺňala všetky uvedené predpoklady.

Čítanie odštartoval historik Pavel Dvořák na pešej zóne pred budovou verejnej knižnice. Lokalita v područí Trenčianskeho hradu doslova nabádala na diskusiu o kapitolách z dejín mesta. Pôsobivú atmosféru pod holým nebom symbolicky dotvorila rozprava o knihe v podaní členov Skupiny historického šermu Wagus.

V nastolenom trende sa niesla aj druhá zastávka v Mestskej veži. Okrem historičky Daniely Dvořákovvej čakal na putujúcich čitateľov úchvatný panoramatický pohľad na farby Trenčína pri západe slnka. V útrobach pôvodnej súčasťi mestského

opevnenia z 15. storočia však autorka nezabudla ani na dobové súvislosti. Najväčšiu pozornosť venovala kontroverznému životnému príbehu Barbory Celjskej, ktorej dal jej manžel, cisár Žigmund Luxemburský, postaviť na Trenčianskom hrade vlastný palác. „Barbora ma oslovila už dávnejšie. Zistila som, že jej obraz podávaný v literatúre sa veľmi odlišuje od toho, ktorý poskytujú pramene. Do rúk sa mi dostávali práce, ktoré Barboru vykresľovali ako kráľovnú venujúcu sa mágii, zhýralú a nevernú manželovi, neveriacu agnostičku, ba dokonca lesbickú vampírku. Prítom to bola výnimočne schopná kráľovná. Dokázala spravovať krajinu počas dlhej Žigmundovej neprítomnosti, bola vynikajúci hospodár, vyznala sa v obchodoch, vládla, súdila i riadila. Výrazne zasiahla do dejín Slovenska aj Uhorska napríklad prestavaním mnohých hradov,“ povedala Dvořáková. Ako dodala, Barborinu povest' v historiografii plánuje uviesť na pravú mieru ešte do konca roka 2013. Pripravovaná monografia bude mať názov Čierna kráľovná.

KULTÚRNE PODUJATIA

Dobrodružná púť za dielami súčasných európskych autorov mala cieľ v Galérii Vážka na Mierovom námestí. Prednes hercov Divadielka Dotyky Zuzany Starostovej a Jozefa Kohúta v závere Noci literatúry

harmonicky sprevádzali verše zhudobnenej poézie gitarového dua Ž + Ž.

[peter.martinák, foto: VKMR]

[In *Trenčianske noviny*, 2013, roč. 54, č. 20, s. 10.]

EMÍRE KHIDAYER OTVORILA TRINÁSTU KOMNATU DUBAJA

V Dubaji si ľudia plnia sny. Mnohí z nich tam však zároveň prichádzajú o ilúzie. Lesk i biedu chýrneho arabského emirátu pocítila na vlastnej koži spisovateľka Emíre Khidayer. Slovenka s exotickým menom vložila svoje zážitky z mekky svetového biznisu do knihy *Dubajské tajomstvá*, ktorú v prvý júnový utorok predstavila návštevníkom trenčianskej knižnice. Po vzore predchádzajúcich diel autorka opäť siahla pod závoj arabských špecifik. Jej najnovší román z edície *Nie je všetko zlato odráža* reálne fakty a dlhoročné životné skúsenosti počas pôsobenia v oblasti Blízkeho východu.

Forma verzus obsah

Hlavnou postavou príbehu je ambiciózna Emma, prichádzajúca do Dubaja presadiť slovensko-českú IT firmu. V prostredí, kde dominuje nekompromisné pravidlo „kto prv platí, ten prv berie“, postupne spoznáva arabský byrokratický aparát, zákonitosti medziľudských vzťahov aj maniere tamojších obyvateľov. Synonymum luxusu na pobreží Perzského zálivu ukrýva pod pozlátkou obchodného centra rôznorodú spoločnosť s rozličnými túžbami. „Dubaj je síce arabské, ale tiež najkozmpolitnejšie mesto Blízkeho východu. Mojim cieľom bolo priblížiť interakciu miestnych občanov s ľuďmi, ktorí tam prišli pracovať, čím dochádza k zaujímavému budovaniu mnohonárodnostnej komunity. V praxi to vyzerá tak, že Palestínčania, Iračania, Sudánci, Jordánci, či Egypťania denne koexistujú s Európanmi a všetkých pritom obklopujú robotníci z Bangladéša, Indie alebo

Pakistanu, ktorí sú jednak nevzdelaní, ale na druhej strane aj naivní a často oklamaní. Potom sa žiaľ bežne stávajú veci, ktoré turista väčšinou nevidí,“ vysvetlila Khidayer.

Konzulka v Kuvajte i prvý slovenský diplomat v Iraku
Dcéra Slovenky a Iračana vyrastala v Trnave. Vyštudovala arabistiku a islámistiku spolu s anglicistikou. Pôvod, vzdelanie a schopnosti jej predučili kariéru v zahraničnopolitických kruhoch. Desať rokov pracovala ako prvá žena v slovenskej diplomacii pre oblasť Blízkeho východu. Literárnu dráhu odštartovala sériou populárno-náučných článkov. Pokračovala prekladmi egyptských autorov. Hoci k zvyklostiam arabského sveta Khidayer neraz pristupuje kriticky, zastáva krédo Kto chce žiť s inou kultúrou, musí ju poznať. Ako dodala, svojimi knihami sa snaží čitateľom objektívne opísať všetky stránky patriarchálnej arabskej spoločnosti. Odlišnú kultúru však zd'aleka nepovažuje za jav z inej planéty. „Pochopiteľne, sú medzi nami mnohé rozdiely v správaní alebo myslení, ale okrem nich uvádzam aj črty, ktoré máme spoločné. Arabská kultúra je v podstate náš geografický sused, nachádza sa hneď za Stredozemným morom. Navyše, spájajú nás s ňou viaceré historické udalosti, napríklad križiacke vojny. S arabmi sme si podľa mňa určite bližší ako s východoázijskou prípadne juhoamerickou kultúrou,“ zhodnotila charizmatická spisovateľka.

[peter.martinák, foto: VKMR]

[In *Trenčianske noviny*, 2013, roč. 54, č. 23, s. 8.]

KULTÚRNE PODUJATIA

Beseda s cestovateľom Romanom Vehovským a prezentácia jeho knihy *Cestou osudu a náhody*. Foto: VKMR.

Krajské semifinále a finálové kolo celoslovenskej jazykovej súťaže *Jazykový kvet*. Foto: VKMR.

Autorská beseda so sociologičkou, expremiérkou Ivetou Radičovou (v strede) a novinárkou Lubou Lesnou (vľavo) spojená s prezentáciou ich knihy *Krajina hrubých čiar*. V spoločnosti moderátorky Anny Plánkovej. Foto: VKMR.

PAVEL DVOŘÁK OPĚT V TRENČIANSKEJ KNIŽNICI

V rámci Literárneho Klubu Omega sme privítali historika a spisovateľa v jednej osobe, Pavla Dvořáka, ktorý nás poctil svojou návštevou a predstavil nám svoju ostatnú knihu ktorá je zároveň aj poslednou z cyklu „Dejiny v príbehoch od najstarších čias až do súčasnosti“ a nesie názov Piata kniha o Bratislave.

Pán Dvořák vytvoril svojim rozprávaním o príbehoch z tejto ostatnej knihy v našej klubovni veľmi príjemnú atmosféru. Ukázal, že sa vo svojom remesle naozaj vyzná a ako sám niekoľkokrát spomenul, dejiny sa najlepšie pamätajú, ale aj rozprávajú v príbehoch.

Na otázku, prečo by Trenčanov mali zaujímať dejiny Bratislavy odpovedal, že to nie sú len dejiny Bratislavy, ale aj Slovenska a aj iných národov vtedajšieho Rakúsko - Uhorska, keďže Bratislava bola jeho hlavným mestom niekoľko rokov.

Na záver bol poskytnutý priestor pre prítomných obdivovateľov, ale aj zvedavcov položiť pánovi Dvořákovi otázky, na ktoré by radi dostali

odpoveď. Samozrejme nesmela chýbať ani autogramiáda jeho kníh.

[marcel.host'ovecký, foto: Jozef Čery]

*Matica slovenská a Miestny odbor Matice slovenskej v Trenčíne
Mesto Trenčín*

*Verejná knižnica Michala Rešetky v Trenčíne v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja
vypisujú*

XXI. ROČNÍK LITERÁRNEJ SÚŤAŽE JOZEFA BRANECKÉHO PRE STREDOŠKOLÁKOV A DOSPELÝCH STUDŇA SA TAJNE S DAŽĎOM ZHOVÁRA

1. Literárna súťaž je vypísaná v žánroch:

- I. PRÓZA
- II. POÉZIA

2. Vekové kategórie:

- I. MLÁDEŽ 15 – 20 rokov
- II. DOSPELÍ nad 20 rokov – neobmedzene

3. Tematické oblasti:

- a) bez obmedzenia žánru a témy
- b) vzťah súčasnej generácie seniorov a ich vnúčat
- b) Skalka pri Trenčíne – pútnické miesto zasvätené pustovníkom sv. Beňadikovi a Andrejovi - Svoradovi a ich aktuálnemu odkazu „Ora et labora – modli sa a pracuj“

4. Podmienky:

- a) v kategórii próza pošle súťažiaci najviac 3 samostatné, doteraz nepublikované práce, max. 6 strán, v kategórii poézia najviac 6 doteraz nepublikovaných básní,
- b) súťažné príspevky treba poslať v 3 exemplároch písaných strojom alebo na PC na adresu: Verejná knižnica Michala Rešetky, M. Španíková, Hasičská č. 1, 911 82 Trenčín, resp. elektronicky na e-mailovú adresu: maria.spanikova@vkmr.sk,
- c) uzávierka súťaže je 30. 9. 2013,
- d) každú obálku treba označiť heslom „Literárna súťaž Jozefa Branecského“,
- e) súťažiaci uvedie na každý exemplár čitateľne žáner a kategóriu, svoje meno, priezvisko, školu, presnú adresu, telefonický, prípadne emailový kontakt,
- f) súťažné práce bude posudzovať odborná porota renomovaných autorov, členov Spolku slovenských spisovateľov,
- g) vyhodnotenie súťaže a vyhlásenie výsledkov sa uskutoční v novembri 2013. Presný termín autorom ocenených prác včas oznámime a zverejníme na www.vkmr.sk,
- h) Kontakt: Jana Poláková, Inovecká 3/44, 91101 Trenčín, tel.: 032 6525607, 0910 176 524

KNIŽNICA OSLAVOVALA PODUJATIAMÍ

Predposledný marcový týždeň patril slovenským knižniciam. Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne ho tradične spojila s Týždňom otvorených dverí a voči svojim návštevníkom urobila viacero ústretových krokov.

Štrnásty ročník Týždňa slovenských knižníc sa v Trenčíne opäť niesol v znamení čitateľských výhod a množstva kultúrnych podujatí. Do výslednej ponuky služieb boli zainteresované pracoviská knižnice vo všetkých lokalitách mesta.

Knižničný sviatok rečou čísel

Podľa vedúcej knižnično-informačných služieb Márie Španíkovej Týždeň slovenských knižníc pomáha trenčiansku knižnicu zviditeľňovať najmä ako kultúrno-vzdelávacie zariadenie prostredníctvom najrozmanitejších aktivít pre deti i dospelých. „Tento týždeň je súčasne aj Týždňom otvorených dverí, počas ktorého sa môžu záujemcovia na celý rok bezplatne zaregistrovať, takzvaní hriešnici môžu bez sankčných poplatkov vrátiť premeškané výpožičky. K lákadlám patrí aj bezplatný prístup na internet. Uvedené možnosti u nás využívajú dospelí čitatelia aj celé triedy žiakov ZŠ už od roku 2000,“ vysvetlila Španíková. Štatistika hovorí jasnou rečou – od 18. do 23. marca 2013 sa do trenčianskej knižnice prihlásilo 269 nových čitateľov a jej 19 kultúrnych podujatí navštívilo 1136 ľudí.

Albánsko známe – neznáme

Pravidelným hosťom besied vo Verejnej knižnici M. Rešetku býva cestovateľka Antonia Dvoranová. Po prezentáciách ciest naprieč Južnou Amerikou, Islandom, Indiou, Nepálom, Čínou, či Tibetom tento raz pútavou videoprojekciou priblížila svoje potulky po Albánsku. Jej pohľad na donedávna izolovanú balkánsku krajinu sa po návrate radikálne zmenil. „Myslím, že nič exotickéjšie v Európe neexistuje. Pred cestou som vedela, že ide o hospodársky slabo rozvinutý štát, kde obyvatelom vypínajú elektrinu niekedy aj na osem hodín denne. Je to však územie plné kontrastov. Albánsko, zvané tiež krajina orla, má nádhernú prírodu a pozdĺž pobrežia pomerne rozvinutý cestovný ruch. Ťaží sa tam údajne najkvalitnejší asfalt na svete, no stav ciest tomu zďaleka nezodpovedá,“ skonštatovala učiteľka geografie. Ako dodala, cestovateľ v Albánsku určite zaujmú povestné bunkre, ktorých počet odhadujú na niekoľko desiatok tisíc a dajú sa vidieť takmer všade – na záhrade, pri ceste alebo na sídlisku.

Trenčín má svojho kráľa čitateľov

Najočakávanejšie udalosti týždňa z pohľadu najmladších návštevníkov knižnice predstavovala prehliadka talentov trenčianskych škôlkarov a slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže Kráľ čitateľov.

Cesta na trón nebola jednoduchá. Súťaž prebiehala od septembra 2012 do konca februára 2013. Korunováciu víťaza predchádzalo splnenie niekoľkých podmienok. Ako povedala detská knihovníčka Lubica Adámiková, adepti museli okrem platnej registrácie, minimálne jednej návštevy knižnice za mesiac a vypísanej prihlášky priebežne zvládať zadané úlohy, napríklad predstaviť svojho najobľúbenejšieho spisovateľa, uvažovať, ako im čítanie pomohlo, prípadne výtvarne stvárniť slogan Milujem knihy. Spomedzi jedenástky finalistov napokon venoval poddaným najkrajšie posolstvo Michal Kleman zo ZŠ na Kubranskej ulici v Trenčíne. Zahanbiť sa nedali ani dievčatá. Druhé miesto obsadila najmladšia účastníčka – šesťročná Zuzka Mareková a hneď za ňou skončila Chantal Gáborová. „Na Kráľa čitateľov čakajú výsady v podobe členstva v knižnici na jeden rok zdarma, účasť na slávnostných knižničných podujatiach a unikátna príležitosť odporúčať knihy našim čitateľom. Taktiež sa môže zúčastniť Snemu kráľov, kde sa zídu všetci králi jednotlivých knižníc Slovenska a spolu napíšu posolstvo pre tento rok,“ doplnila Adámiková.

[peter.martinák, foto: VKMR]

[In Trenčianske noviny, 2013, roč. 54, č. 12, s. 8.]

VÝSLEDKY LITERÁRNÝCH SÚŤAŽÍ

Píšem, píšeš, píšeme (XI. ročník literárnej súťaže žiakov ZŠ Trenčianskeho kraja)

Kategória 8-10, próza		
Por. číslo	Meno a priezvisko	Škola
1.	Nataška Punová	ZŠ Selec
2.	Samuel Chlebana	ZŠ na Veľkomoravskej ul., Trenčín
3.	Eliška Holíčková	ZŠ na Hodžovej ul., Trenčín
Špec. cena	3. A trieda	ZŠ J. Smreka Melčice-Lieskové
Kategória 8-10, poézia		
1.	Šárka Mičková	ZŠ na Rastislavovej ul., Prievidza
2.	Karolínka Gašparíková	ZŠ Bošany
3.	Nicol Malcová	ZŠ na Veľkomoravskej ul., Trenčín
Špec. cena	4. A trieda	ZŠ J. Smreka Melčice-Lieskové
Kategória 11-15, poézia		
1.	Stela Slemenská	ZŠ Lednické Rovne
2.	Petra Ďurčiová	ZŠ Šišov
3.	Dávid Novosad	ZŠ Trenčianske Jastrabie
Kategória 11-15, próza		
1.	Martina Havierová	ZŠ na Veľkomoravskej ul., Trenčín
2.	Dagmar Bošková	ZŠ na Rastislavovej ul., Prievidza
2.	Tereza Šinská	ZŠ Bánovce nad Bebravou
3.	Terézia Rodinová	Gymnázium Partizánske
3.	Nicole Babíková	ZŠ A. Bagara, Trenčianske Teplice
Cena Miestneho odboru Matice slovenskej v Trenčíne		
	Laura Hodulíková	ZŠ s MŠ J. Smreka Melčice-Lieskové
	Šárka Mičková	ZŠ na Rastislavovej ul., Prievidza
Špeciálna cena Literárneho klubu Omega v Trenčíne		
	Alexandra Hošťáková	

Čítajme si... '2013 (XI. ročník detského čitateľského maratónu)

Začiatkom júna sa Verejná knižnica M. Rešetku opäť zapojila do celoslovenského čitateľského maratónu detí. Hlavným organizátorom projektu sú Linka Detskej istoty pri SV UNICEF a Slovenská asociácia knižníc. Do podujatia sa prihlásilo 168 regionálnych a školských knižníc a škôl z celého Slovenska. 1933 deti v Trenčíne (o 604 viac ako vlani) čítalo v pobočkách knižnice od 9.00 do 15.00 h a výslednou cifrou 36 321 výrazne prispeli k prekonaniu vlnajšieho rekordu. Podujatie bolo opätovne cielené na deti od 6 do 15 rokov, ktoré navštevujú základné školy, osemročné stredné školy a gymnáziá. Každoročné prekonávanie rekordu je však len formou, prostredníctvom ktorej chcú organizátori podujatia dosiahnuť cieľ projektu – podporiť čítanie u detí, podporiť návštevy knižníc a zároveň poukázať na význam literatúry pre detského čitateľa.

BILANCIA ČITATEĽSKÉHO MARATÓNU V TRENČÍNE

Počet čítajúcich

119	miesto
244	úsek literatúry pre deti a mládež, Hasičská ul.
432	ZŠ na Hodžovej ul.
490	ZŠ na Bezručovej ul.
156	ZŠ na Dlhých Honoch
263	pobočka Kubra + ZŠ Kubra
169	ZŠ na Novomeského ul.
60	ZŠ na Východnej ul.
	pobočka Opatová n/V + ZŠ Opatová n/V

SPÄTNÉ ZRKADLO

Čítajme všetci – čítanie je super (tradičná súťaž žiakov trenčianskych ZŠ v čítaní)

Názov základnej školy	Ocenená trieda	Zodpovedná učiteľka
ZŠ na Kubranskej ulici	2. B	Mgr. Ingrid Slezáková
	2. C	Mgr. Gabriela Balajová
ZŠ na Dlhých Honoch	3. C	Mgr. Renáta Behanová
	3. B	Mgr. Iveta Janušková – ŠKD
	4. C	Alena Klabníková – ŠKD
	1. C	Mgr. Šárka Šicková
ZŠ na Bezručovej ulici	1. C	Mgr. Kašičková Depešová – ŠKD
	1. A + 3. C	Bc. Žaneta Pavlíková
	2. C	Mgr. Paulína Ripková
ZŠ na Hodžovej ulici	4. A	Mgr. Eva Rajecká
	1. D	Mgr. Jarmila Pelechová
ZŠ sv. Andreja-Svorada a Benedikta	3. ročník	Mgr. Andrea Galková
	4. ročník	Mgr. Miroslava Staňová
ZŠ na Východnej ulici	2. B	Mgr. Adriana Sobková
	3. A	Mgr. Mária Turčanová
ZŠ na Ul. L. Novomeského	3. A	Mgr. Martina Tluková
	4. A	Mgr. Tamara Tamášová
	5. C	Mgr. Alena Kyselicová
	1. ročník	Mgr. Petra Dubačová
ZŠ na Potočnej ulici, Opatová n/V	2. ročník	Mgr. Zdenka Hricková
	3. a 4. ročník	Mgr. Blanka Jurišová

Foto: VKMR

DEŇ ĽUDOVEJ ROZPRÁVKY

Deň ľudovej rozprávky je venovaný najznámejšiemu slovenskému zberateľovi ľudových rozprávok, Pavlovi Dobšinskému, ktorý sa narodil 16. marca 1827. V roku 2013 pamätný deň vychádzal na sobotu, a tak sme si dovoľili osláviť tento neoficiálny knižničný sviatok o deň skôr, aby sme mohli medzi nami privítať aj triedne kolektívy zo základných a materských škôl. Ale ako a prečo ho slávime?

Vznikol v rámci kampane Slovensko Dobšinskému, pri príležitosti 180. výročia narodenia Pavla Dobšinského. Kampaň iniciovala Danka Bírová a rozbehla ju vtedajšia pracovná skupina zameraná na prácu s deťmi a mládežou. O jej naplnenie sa postarali knihovníci, ktorí mali možnosť navrhnúť typy na knižničné oslavy narodenín Pavla Dobšinského s možnosťou hlasovať za ten najlepší. Knihovníci si vybrali nápad PhDr. Petra Halásza, riaditeľa Knižnice pre mládež mesta Košice, a tak vznikla krásna tradícia Dňa ľudovej rozprávky.

Každý ročník má svoj podnázov a pre tento rok to boli Zvieratka v slovenských ľudových rozprávkach, ktoré sa deťom čítajú. Nejde len o tie rozprávky, kde sú zvery hlavnými postavkami, ale aj o tie, ktoré hlavným hrdinom nejakým spôsobom pomáhajú. Zároveň bola vyhlásená súťaž pre deti, kde bolo vybraných 15 rozprávok (napr. Vlk a kozliatka, Ako išlo vajce na vandrovku, Mechúrik Koščúrik a jeho kapela a pod.). Deti dostali Čitateľskú knižku, ktorá obsahovala dátum, názov rozprávky, ktorú čítali; zápis, kto rozprávku prečítal a slovné hodnotenie,

ako mu to šlo a známku od dieťaťa s jeho podpisom. Nakoniec deti dostali kvíz, kde mali na základe indícií určiť, o akú rozprávku ide. Všetko sme spolu odoslali a deti sa mohli tešiť na zaujímavé ceny.

Aby sme to však deťom nejako spestrili, rozhodli sme sa pri tejto príležitosti obliecť si kroje (to sme však ešte netušili, aké náročné je vôbec taký kroj zohnať). Vďaka skvelej kolegyni Peťke Dombaiovej som mala kroj z Dubodiela a Peťa Motyčková mala požičaný súčanský kroj od našej milej mladej čitateľky Zuzky Oriěskovej.

Verím, že deti sa zabavili a my sme sa aspoň na chvíľku vrátili do starých čias, kedy po večeroch matky deťom rozprávali poučné príbehy...

[ľubica.adamíková – petra.motyčková, foto: VKMR]

NEBOJSA! A INÉ (HOROR)ROZPRÁVKY

Dňa 12. júna 2013 sme v spolupráci s Trenčianskym osvetovým strediskom privítali v priestoroch úseku literatúry pre deti a mládež Igora Váleka, autora najnovšej knihy z dielne vydavateľstva Trio PUBLISHING – Nebojsa! a iné HORORozprávky.

Po milom uvítaní, ktorého sa ujala vedúca knižnično-informačných služieb Majka Španíková sa slova zhostila pani Slivová z Trenčianskeho osvetového strediska. Predstavila deťom autora knihy a prečítala krátku ukážku. Po nej nasledovala beseda, ktorú viedla detská knihovníčka Petra Motyčková s množstvom zaujímavých otázok.

V knihe Neboj sa alebo iné HORORozprávky je 13 (!) vybraných strašidelných rozprávok, ktoré pri čítaní príjemne mrazia. Hmýria sa v nich strašidlá a sily pekelné, draci, šarkany aj hadie potvory, ježibaby, strigóni, hrozný škriatok aj vlkolak, záhrobné bytosti,

DETSKÉ STRÁNKY - MADE IN DETI

nemŕtvy mŕtvy aj všemocná kmotra Smrť. Kto sa bojí, nech nejde do lesa – vraví ľudová múdrosť. Neboj sa! – zvolal by zas rozprávkový hrdina Nebojsa a isto by dodal: „Kto sa bojí báť, môže prísť o veľa fantastických a vzrušujúcich zážitkov.

Ako sa autor vyjadril, v porovnaní s dnešnými postavami fantastickej literatúry majú pôvodní hrdinovia slovenských rozprávok črty a charakterové vlastnosti, ktoré môžeme vidieť aj v ľuďoch vŕokol nás. Navyše tieto príbehy majú v sebe určité posolstvo a je dôležité, aby sa aj naďalej dostávali do povedomia detí a poukázali na bohatstvo národného dedičstva.

Ku knihe vyšla aj sprievodná metodická príručka z vydavateľského projektu s názvom Analfabeta Negramotná – Čítame s porozumením, ktorú

vypracovala Timotea Vráblová. Obsahuje zaujímavé námety na prácu s detským čitateľom, vysvetľuje, ako pracovať s textom a v prílohe sú „preložené“ pôvodné výrazy pochádzajúce zo starosloviensčiny, ktoré sú v texte jednotlivých rozprávok zámerne označené. Príručku, ako aj iné knihy vydavateľstva Trio PUBLISHING nám predstavila pani Magdaléna Fazekašová, majiteľka vydavateľstva. Priblížila deťom náplň práce vo vydavateľstve, starostlivý výber kvalitných titulov a pestrých žánrov. Zároveň deti povzbudila do ich vlastnej tvorivosti a poukázala na úzku spojitosť medzi čítaním a písaním.

Deti si svoje vedomosti z ľudových rozprávok mohli vyskúšať v súťaži, v ktorej museli uhádnuť, čo znamenajú výrazy ako napr. budzogáň, pričňa, krpce... a boli sme veľmi milo prekvapení, koľkí vedeli správnu odpoveď. Na víťaza čakala sladká odmena.

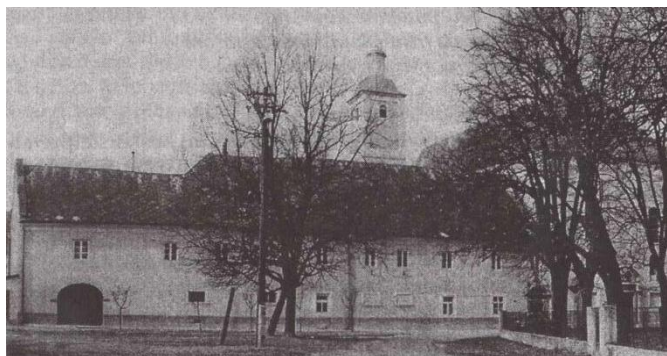
Čas sa nám neúprosne krátil a tak nám už ostal priestor len na záverečné otázky. Nesmelo chýbať ani zopár spoločných fotografií a poďakovaní, s ktorými sme sa s pánom Válekcom a ostatnými hosťami rozlúčili.

[pubica.adamíková, foto: TNOS / Zdenko Štefánik]

FRANTIŠKÁNSKY KLÁŠTOR V BECKOVE V DRUHEJ POLOVICI 20. STOROČIA

Činnosť príslušníkov rehoľných rádov v historickom Beckove siaha najneskôr do stredoveku a spája sa s dejinami tamjšieho dobre známeho hradu. Vtedy išlo o dočasný pobyt augustiniánskych mníchov. Zrejme najdlhší známy pobyt rehole v beckovskej histórii – viac než 250 rokov – zaznamenali františkáni. Vybudovanie nevelkého kláštora nastalo v dobe rekatolizácie v 17. storočí vďaka viacerým sponzorom ako z radov šľachty tak aj kléru. Z cirkevných kruhov prispel veľkou mierou novomestský prepoš, resp. nitriansky biskup Jakub Haško, ktorý venoval aj knižničný fond. Kláštorný objekt bol dokončený v roku 1696 v štvorkrídlovej dispozícii s ústredným nádvorím, pričom jednolodový kostol tvorí severné krídlo kláštora. Onedlho bol poškodený počas protihabsburských povstaní, dokonca aj nie raz vyhorel, no v druhej polovici 18. storočia bol obnovený.

Poslaním františkánov bolo okrem iného úsilie o šírenie všeobecnej vzdelanosti, kultúry a zbožnosti vo svojom okolí. V beckovskom kláštore bol aj noviciát a teologická škola, ktoré boli po celkovom úbytku rehoľníkov po vzniku Československa premiestnené inam. V roku 1933 sa v kláštore nachádzali len 4 rehoľníci, z toho 1 páter a 3 bratia laici. V máji 1949 bolo v objekte už 7 rehoľníkov.

Štátny zmocnenec, poverený dohľadom beckovský františkánsky kláštor počas ich odchodu v roku 1950, ho opísal ako starú jednoposchodovú budovu s masívnymi múrmi „ako na pevnosti“ a s kostolom, postavenú z kameňa a pálenej tehly, ktorej priečenie a niektoré z celkových 39 miestností boli opravené, k tomu mal ešte dve pivnice. Na bývanie spôsobilých bola iba tretina miestností, ale disponuje aj jedálňou, kuchyňou, a tiež dvomi komorami, aj elektrinou, telefónom a záhradou s ovocnými stromami. Väčšina priestorov vtedajšieho kláštora však bola podľa zmocnenca v zlom až žalostnom stave, sociálne zariadenia veľmi chabé, ústredné kúrenie či

kanalizácia chýbali. A tomu všetkému sa pridali ešte aj myši a potkany. Napriek tomu však zmocnenec súdil, že keby sa do komplexu investovala značná suma, poslúžil by ešte napríklad ako chudobinec, sirotinec, alebo ako ubytovňa pre niekoľko rodín. Bohatá však bola napríklad aj kláštorná knižnica a archív, no istá časť z nich bola zlikvidovaná po odchode rehoľníkov, nevraviac o ďalších predmetoch umeleckej a kultúrnej hodnoty ako boli knihy či obrazy.

Samotní rehoľníci pôsobili nielen v Beckove ale aj na okolí – napríklad formou misií. Ich kostol bol navštevovaný hojnejšie než farský, ľudia si ich vážili. Tí, ktorí práve nepracovali v pastorácií, pracovali na domácom hospodárstve. Pri očakávanej likvidácii reholí boli naklonení odchodu z kláštora na fary. Ich príjem bol malý, žili iba prakticky iba z milodarov, iba páter Straňák dostával kňazský plat. Predstaveným tesne pred odsunom bol páter Petrašovič, ktorý bol tiež väčšinou v pastorácií. V kláštore okrem ďalších františkánov pracovali aj kuchárka a jeden pomocník. Kláštor mal kapacitu asi 50 ľudí, počas Akcie K v apríli 1950 boli z kláštora vyhnaní dokopy šiesti rehoľníci. Ich reakcia bola pokojná. V ďalšom pôsobení v Beckove pokračoval iba bývalý beckovský predstavený – Alexander Irenej Petrašovič.

Františkáni v Beckove vlastnili spomínanú kláštornú budovu a vyše 1 hektára pôdy, z čoho časť dali Jednotnému roľníckemu družstvu do prenájmu, a v minulosti im vraj patril aj sirotinec a starobinec. Celý majetok prešiel do vlastníctva štátu (konkrétne do Slovenského náboženského fondu) po vykonaní Akcie K, v máji 1950. Poštátnený kláštor bol po novom oficiálne určený ako škola, ale deti v skutočnosti neboli jeho ďalšími obyvateľmi.

Dňa 29. augusta 1950 boli počas celého dňa do tohto kláštora v rámci Akcie R privázané sestry rôznych rádov, pričom najviac bolo školských sestier de Notre Dame, z Nového Mesta nad Váhom. V menších počtoch boli zastúpené aj sestry Karola Boromejského, sestry sv. Cyrila a Metoda, sestry najsvätejšej Eucharistie, milosrdné sestry krížového rádu Panny Márie a sociálne sestry. Príliš vysoký celkový počet nových obyvateľiek kláštora spôsobil problém s obživou, no sestry si dokázali poradiť. Jediná krava, ktorá bola v kláštornom hospodárstve, sa stala až kľúčovo dôležitou pre obživu sestier v daných podmienkach.

Do očí bijúcimi nedostatkami boli stále sociálne zariadenia, ale aj okná, steny niektorých izieb, podlaha, a v niektorých izbách chýbali kachle. Z vyššie uvedeného si kompetentní vyvodili, že treba preriediť počty a novicky notredamiiek poslali okamžite domov. Rehoľnice rôznych rádov sa so situáciou nakoniec pokorne zmierili a v kláštore si pripravili miesto pre spoločný pobyt, pričom rehole sa podľa možnosti ubytovali samostatne v maličkých izbách. Po prísune ďalších vincentiek sa počet rehoľníc sa zvýšil až na 96 osôb.

Pre svoju obživu si sestry zaobstarali aj ďalšiu prácu, a to čistenie textilných výrobkov pre národný podnik Merina. Zo začiatkových 81 rehoľníc pracovali približne tri štvrtiny, zvyšné zostali v kláštore. Tieto pokiaľ mohli, pracovali na jeho údržbe a podobne. Priebežne sa počet pracujúcich pre Merinu menil podľa počtu a zdravotného stavu sestier. Práca začala v septembri 1950, a ukončená bola v októbri 1951. Zástupcovia Meriny boli spokojní s prácou rehoľníc, namietali proti odchodu sestier, no nezmohli vôbec nič. Ale s neľahkým životom v izolácii si sestry poradiť vedeli: povzbudzovali sa poštou v rámci rehole, ale aj v súdržnom kláštorom spoločenstve. Svoj pobyt si spetrovali skromne, napríklad oslavami v kláštorenej jedálni. Dôvodov bolo dosť, pretože okrem cirkevných má každá rehoľa aj svoje špecifické sviatky. O zábavu tiež nebola, pretože medzi rehoľnicami boli aj talentované umelkyne. Išlo prevažne o náboženské texty, aj zhudobnené, s podtextom aktuálnej situácie.

Zmocnenky a zmocnení pôsobili ako štátny a politický dozor a zároveň ako správa týchto inštitúcií. V kláštore sa podľa oficiálneho záznamu vystriedalo za rok aj 2 mesiace prvej fázy sústredenia hneď 5 zmocneniek. Režim mal za cieľ okrem iného sústredené sestry kontrolovať. Nejaký čas mali tajný vchod pre návštevy cez kostol, no ten bol nešťastnou náhodou prezradený. Raz v apríli roku 1951 zazvonili dvaja muži v civile, jeden z nich mal v ruke pištoľ. Sestra predstavená sa odvážne opýtala, čo chcú, prečo vytvárajú paniku. Vysvitlo, že to si Štátna bezpečnosť (ŠtB) prišla pre sestry križiacky „za účelom šetrenia“, a tieto boli odvezené. Predznamenalo to odsun zvyšku sestier. V októbri až novembri 1951 vyviezli podstatnú časť sestier do Čiech a staré a choré sestry do charitných domovov. Tým prebehlo už druhé vyľudnenie tohto kláštora.

V novembri 1951 sa rozhodlo o ďalšom osude kláštorného objektu – mal sa stať príbytkom pre staré a choré rehoľnice, charitný domov v správe Ústrednej charity na Slovensku. Istú dobu však ešte pokračuje sústredovanie rehoľných sestier. Koncom januára 1952 mal kláštor nové obyvateľky - asi 55 sestier

s prevahou vincentiek, medzi nimi veľa chorých a starších sestier. Počet, ako doposiaľ, presahoval optimálnu normu, ale sestry to neodradilo. Životné podmienky teda zostali v podstate rovnaké ako u predošlej skupiny. Miestni obyvatelia rehoľniciam pomáhali, napríklad v zimnom s palivom, aby si mohli zakúriť aj v miestnostiach na poschodí.

V roku 1952 boli v kláštore zastúpené tieto rády: vincentky, anglické panny, mariánky a vykupiteľky. Neskôr pribudli aj saleziánky. Naivnou myšlienkou sa ukázala byť snaha nadriadených o vyvolanie sporov medzi zmiešaním jednotlivými rehoľami. Aj časté presuny mali podlomiť morálku rehoľníc. Mimochodom, takmer všetky rehole z vyššie uvedených, mali nálepku ako nepriateľské voči režimu. V číselnom ohľade, od februára 1953 do konca roka 1960 bolo v kláštore prítomných celkovo 148 rehoľníc a za to isté obdobie ich tu zomrelo štrnásť. V roku 1962, v období fakticky končiaceho sa obdobia sústredenia sestier rôznych rádov, tu bol takýto približný stav: 40 vincentiek, 7 anglických panien, 6 saleziánok, 5 mariánok a 2 vykupiteľky.

Prvým zmocnencom v charitnom domove Beckov v rokoch 1952 – 1957 bol Josef Kučera. Jeho horší zdravotný stav spôsobil, že bol veľa krát zastupovaný. Bolo to výhodné, lebo napríklad zastupujúcu zmocnenku sestry presvedčili, aby presadila zriadenie vodovodnej prípojky pre kláštor, čo Kučera vybaaviť nechcel. Po ňom tu boli štyria ďalší zmocnení, posledným civilným zmocnencom bol Ján Srnánek. Starali sa o chod kláštora prevažne tak ako mali, a boli často aj ľudskí a chápvaví.

V hláseniach zmocnenecov sa pravidelne vyskytovali formulácie ako „hoci sú rehoľnice proti režimu, sú pracovité“. Sestry pracovali občas pre JRD pri zbere úrody, aj inokedy. Avšak mali aj vlastné domáce hospodárstvo: zopár kráv, ošípaných a sliepok. Z toho museli časť odovzdávať štátu, ale išlo o voliteľný záväzok. Bezprostredne ku kláštoru prináležalo aj pole, na ktorom si rehoľnice dopestovali hlavne zeleninu. Inak pracovali hlavne na údržbe charitného domova. V súvisi s povinnými politicko-ideologickými besedami boli beckovské rehoľnice ako „veľmi slabo uvedomené“. Sústredené rehoľnice mali kontakt s okolím ako v kostole, tak i poštou. Keďže napríklad manželka zmocnenca Kučeru pracovala na pošte blízko kláštora, kde obaja bývali, mala poštu pod kontrolou. Kučerovi asi najviac vadil snáď iba na politický vzdor vincentiek. Najväčnejšia udalosť politického prenasledovania v súvislosti s Beckovom sa udiala v roku 1962, keď si príslušníci ŠtB prišli za tzv. rozvracanie republiky pre sestry vincentky Šelleyovú a Siváčkovú, čím boli ony dve zatiahnuté do posledného procesu s rehoľnicami u nás.

HISTORIA MAGISTRA VITAE

Čo sa týka celého spoločenstva, zmocnenc z najmenších výmen názorov usudzoval, že sa sestry medzi sebou neznášajú. Lenže sestry vedeli, čo chceli komunisti docieľiť, teda vyvolať napätie a konflikty a popritom sa dozvedieť detaily o aktivite tej ktorej rehole. Tlak zo strany režimu ich však paradoxne viac spájal než rozdeľoval. Život v kláštore trochu ožil okolo v druhej polovici 50. rokov. Istá uvoľnenosť umožnila účasť iných rehoľníčok než z tohto kláštora na bohoslužbách v kláštore. Oživenie sa týkalo aj výchovy a vedenia kandidátok vincentiek, do čoho boli zapojené aj niektoré sestry z Beckova, napríklad práve spomínaná sestra Siváčková.

Ako duchovný pastier naďalej pôsobil františkánsky páter Petrašovič, a to najneskôr do októbra 1952, najprv priamo v dedine, a neskôr bol preložený na faru v okolí. Pre umocnenie izolácie vznikol u kompetentných návrh, že charitný kostol by bol pre verejnosť uzavretý zvonka, a rehoľniciam by ostal voľne prístupný z kláštora, a bol by im pridelený kňaz. Najprv to bol františkán Andrej Majcher, ktorý prišiel v marci 1955 a zdržal sa v kláštore len krátko, približne pol roka. V apríli 1957 prišiel páter redemptorista, Daniel Szitás. Ďalším bol napríklad jezuita Matej Marko, ktorý vynikol svojím duchovným vedením sestier.

Postupom času, resp. začiatkom 60. rokov sa kláštor v Beckove formoval už ako charitný domov len pre kňazov na dôchodku, s izbou pre každého jedného z nich. Rehoľnice sa postupne systematicky presúvali inam, až nakoniec zostali len predstaviteľky Spoločenstva dcér kresťanskej lásky – vincentky. Poslednými okrem vincentiek boli anglické panny. Tie z Beckova odišli v roku 1965.

V marci roku 1964 prišiel páter jezuita Felix Záhorec. Ten bol v podstate už cirkevným správcom tohto charitného domova a v kláštore pôsobil až do svojej smrti v roku 1985. Od konca roku 1964 postupne prichádzali ďalší kňazi na odpočinok, prvý rok ich bolo 11, do roku 1970 už celkovo 25 a tak ďalej. Keďže zdravie mnohých kňazov – prevažne rehoľníčkov – bolo podlomené, či už pobytom vo väzení alebo aj vekom, viacerí žiaľ zomreli krátko po svojom príchode.

V ďalšom období bol beckovský charitný domov postupne oproti svojmu predchádzajúcemu štádiu najmä zásluhou vincentiek a ich predstaviteľiek čoraz lepšie zariadeným domovom s príkladnou opaterou sestier vincentiek. V roku 2013 sa nevelký charitný domov s kapacitou do 20 miest pre kňazov na odpočinku presunul do modernejších a súčasnejších podmienok inam, čím zostal kláštor zasa prázdny. V súčasnosti v časti objektu pôsobí Centrum Novej Evanjelizácie blahoslaveného Jána Pavla II, teda v priestoroch už bývalého kláštora.

[Ján.kubica, foto: KOSECOVÁ, c.d., s. 16 + autor]

ZOZNAM POUŽITÝCH PRAMEŇOV

Charitný domov Beckov, Domová kniha (obdobie 1953 – 1969), nahliadnuté v r. 2010

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Slovenský národný archív:

- fond Slovenský úrad pre veci cirkevné (SÚC)
- fond Slovenský náboženský fond (SNF)

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Štátny archív v Bratislave:

- fond Krajský národný výbor v Bratislave 1949 – 1960 - cirkevný odbor

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Štátny archív v Bratislave, pobočka Trenčín:

- fond Okresný národný výbor v Novom Meste nad Váhom (1927) 1945 – 1960

Osobný archív autora, Svedectvo a spomienky sestier Cherubíny Siváčkovej, Cecílie Kosecovej a Zity Lániovej, 2010

Provinciálny archív Školských sestier Notre Dame (archív ŠSND), Nové Mesto n/V

ZOZNAM POUŽITÝCH PUBLIKACIÍ

DUBOVSKÝ, Ján. *Akcia Kláštory*. Martin: Matica slovenská. 1998. 293 s.

DUBOVSKÝ, Ján. *Akcia Rehoľníčky*. Martin: Matica slovenská. 2001. 325 s.

JANDA Jozef a kol. *Katolícke Slovensko*. Trnava: Spolok sv. Vojtecha, 1933. 651 s.

JURČOVIČ, Fidél. *Františkáni na Slovensku*. Trnava: Pro manuscripto, 2001. 106 s.

KARLÍK Jozef a kolektív. *Beckov I*. Nové Mesto nad Váhom: WillArt, 2006. 204 s.

KOSECOVÁ, Cecília. *Spomienky*. Bratislava: SOVA. 1996. 147 s. ISBN 80-967003-4-0

SKALKA PRI TRENČÍNE MÁ ZA SEBOU TÝŽDEŇ PLNÝ UMENIA

Starobylú Skalku pri Trenčíne opäť obliehali múzy. Počas medzinárodného výtvarno-literárneho sympózia *Ora et Ars* umelcov v teréne inšpiroval najmä duch najstaršieho pútnického miesta na Slovensku. Šiesty ročník premiérovu spoluorganizovala aj Verejná knižnica M. Rešetku. Diela vytvorené v týždni od 17. do 23. júna priamo v areáli Malej a Veľkej Skalky budú zverejnené o mesiac na vernisáži pred tradičnou celoslovenskou púťou. Stretnutie výtvarníkov a literátov, ktorých spája tvorba v rôznych zákutiach benediktínskeho kláštora získava čoraz väčší kredit. Štatistika hovorí, že uplynulých piatich ročníkov sympózia sa zúčastnilo päťdesiat autorov zo siedmich štátov.

Sympóziu zahájil primátor

Tento rok rozvíjalo odkaz pustovníkov sv. Andreja-Svorada a Beňadika sedemnásť umelcov. Ako vysvetlil koordinátor výtvarnej sekcie Jozef Vydrnák, priorita sa kladie na autorov z krajín V4 a podporu účastníkov z partnerských miest Trenčína. Medzi pozvanými však nechýbala ani španielska maliarka María Jesús Rivero.

Slávnostnému otvoreniu *Ora et Ars* predchádzalo prijatie u primátora mesta Trenčín, ktoré je hlavným organizátorom podujatia. „Pre Trenčanov je Skalka duchovným miestom, ktoré aj cez diela účastníkov sympózia vplýva na náš život. Som presvedčený, že diela, ktoré na tomto mieste vzniknú, budú ďalším obohatením kultúry a histórie nielen Trenčína, ale aj umenia ako takého,“ povedal Richard Rybníček.

Majster slova opäť na mieste činu

Slovenskú výtvarnú školu reprezentovalo sedem maliarov. Niektorí z nich sa do zrekonštruovaného opátstva pravidelne vracajú. „Ako fanúšik histórie som sa so Skalkou prvýkrát stretol ešte na strednej škole cez Maurovu legendu v Kronikách stredovekého Uhorska. Odvtedy ma lokalita fascinovala, len som nevedel kde presne je. Skalka je úžasné miesto, napríklad už len na krajinárske sympóziu, má však pridanú hodnotu v podobe príbehov, ktoré sa tu v minulosti odohrali. Po vlašajsku som znovu vsadil na námet zo spomenutej legendy. Konkrétne ide o triptych s pustovníckym motívom, kde centrálny výjav predstavuje večne pracujúci mních, ktorý odpadol pri rúbaní dreva,“ poznamenal Žilinčan Vladimír Zábel. Ako doplnil, všetko na plátne zobrazil olejom, pričom kompozícia zodpovedá barokovej výstavbe obrazu na červeno-hnedom podklade.

V roku 2013 bola do štruktúry sympózia premiérovu zaradená hudobno-výtvarná sekcia. Po niekoľkoročnej odmlke sa v pozícii jej garanta na Skalke opätovne

objavil básnik, prozaik, dramatik, scenárista, textár Daniel Hevier. Čo tvorilo prienik umelcovho talentu a neopakovateľnej atmosféry v srdci sakrálnej architektúry? „Vidím, že sa tu veľa zmenilo, pribudlo množstvo nových vecí a stále sa na niečom pracuje. Mám z toho radosť. S priateľom pátrom Vlastimilom Dufkom sme zložili duchovné piesne, ktoré budú využité pri rôznych príležitostiach, resp. bohoslužbách,“ priblížil Hevier.

Historické kláštory – od záchrany k dnešnému využitiu
Vizuálno-grafický efekt diania na sympóziu každoročne prináša katalóg s kultúrno-historickou prílohou Okno. Príloha zachytáva príspevky z vedeckej konferencie, ktorá v ostatných troch ročníkoch sprevádzala program *Ora et Ars*. Aktuálnemu výročiu príchodu Cyrilo-metodskej misie organizátori venovali minuloročný seminár. Tento rok venovali historickým kláštorom. „Cieľom Okna je otvárať diskusiu na dejinné súvislosti Skalky. V tomto ročníku pozornosť zameriavame na spôsoby záchrany, obnovy a využitia kláštorných objektov, ktoré už boli odsúdené na zánik. Snažili sme sa zachytiť aktivity dobrovoľníkov od 19. storočia po súčasnosť, ktoré zachránili areál kláštora od fyzického zničenia a doslovne ho vykopali a vyslobodili. Zároveň sa snažíme ukázať, ako sa zachránili iné kláštory na Slovensku i v zahraničí. Obsah dopĺňajú príbehy zabudnutých kláštorov a stopy po benediktínoch, ktorí v trenčianskom kraji nepôsobili iba na Skalke,“ dodal zostavovateľ kultúrno-historickej prílohy Igor Zmeták.

[peter.martinák, foto: VKMR]

[In *Trenčianske noviny*, 2013, roč. 54, č. 25, s. 8.]

V záujme skvalitnenia poskytovaných informácií si radi prečítame
VAŠE POSTREHY, NÁMETY A PRÍSPEVKY,
ktoré nám môžete adresovať e-mailom na *multi@vkmr.sk*,
prípadne zaslať poštou na adresu
Verejnej knižnice Michala Rešetku (Hasičská 1, 911 82 Trenčín)

www.vkmr.sk

Knihovník

Metodický časopis pre verejné knižnice okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava

Ročník: 31

Číslo: 1/2013

Edícia: Metodika

Zostavil a graficky upravil: Mgr. Peter Martinák

Zodpovedný redaktor: Mgr. Lýdia Brezová (vkmr@vkmr.sk)

Redakčná rada: Mgr. Lýdia Brezová; Bc. Sylvia Fabová; Mária Španíková; Mgr. Igor Zmeták, PhD.; Mgr. Peter Martinák

Vydala: Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne, 2013